

PACC

PACC

PACC

คู่มือ

แนวทางการประเมิน
ความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

**Corruption
Risk
Assessment
2024**

PACC

กองบริหารความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตในภาครัฐ
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
ตุลาคม 2566

คำนำ

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ได้ขับเคลื่อนให้หน่วยงานภาครัฐ มีระบบ มาตรการ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต โดยมีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ซึ่งเป็นกลไกภายใต้ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนหน่วยงานภายในสังกัด/กำกับทั้งหน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัด เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ โดยให้การประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นเครื่องมือในการป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ และตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้จัดทำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงคุณภาพ (Corruption Risk Assessment) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ และเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถนำมาตรการในการป้องกันการทุจริต (Corruption Risk Control) ไปสู่การปฏิบัติให้เห็นผลเป็นรูปธรรม อันจะส่งผลให้ปัญหาการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐลดลง ประชาชนและชาวต่างชาติมีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ และส่งผลให้ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยสูงขึ้นต่อไป

สำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะเป็นกลไกของฝ่ายบริหารและเป็นฝ่ายเลขานุการศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โดยมุ่งเน้นการวางระบบ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต ลด และปิดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริตให้ได้มากที่สุด และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐได้อย่างแท้จริง

กองบริหารความเสี่ยงและสกัดกั้นการทุจริตในภาครัฐ

สำนักงาน ป.ป.ท.

ตุลาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา	๑
ส่วนที่ ๒ วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด นิยาม	๘
๒.๑ วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๘
๒.๒ กรอบแนวคิด นิยามตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ	๘
- กรอบแนวคิดและนิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๑๐
- กรอบแนวคิดการพัฒนาการประเมินเชิงคุณภาพการบริหารจัดการ	๑๐
ความเสี่ยงการทุจริต Corruption Risk Management Systems : CRMS	
- นิยามประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๑๑
- นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๑๑
- แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๑๓
- ปัจจัยสำเร็จในการบริหารความเสี่ยงการทุจริต	๑๓
- แนวทางการเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐ	๑๔
- โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (Infrastructure Transparency Initiative : CoST)	๑๔
- กรอบตามหลักมาตรฐาน Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) และ ISO 37001:2016	๑๕
๑) COSO ๒๐๑๓	๑๕
๒) มาตรฐาน COSO ๒๐๑๓	๑๕
๓) กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑๖
๔) COSO ๒๐๑๗ (COSO ERM ๒๐๑๗)	๑๖
๔.๑) องค์ประกอบของกระบวนการบริหารความเสี่ยงองค์กร	๑๗
๔.๒) การบริหารความเสี่ยงขององค์กรหรือ ERM	๑๘
๔.๓) ISO 37001:2016 Anti-bribery Management Systems : ABMS	๑๘
ส่วนที่ ๓ เกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพ“ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS)	๑๙
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	
- กรอบแนวคิดการพัฒนาการประเมินเชิงคุณภาพ	๑๙
- นิยามประเภทของความเสี่ยงการทุจริต	๑๙
- ระเบียบวิธีการประเมิน	๒๐
- ระดับผลการประเมินเชิงคุณภาพ	๒๐
- ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน	๒๑
ส่วนที่ ๔ กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๒๕
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	
๔.๑ กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ	๒๕
๔.๒ แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ	๒๕
๔.๓ กระบวนการ/โครงการ ที่ต้องทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๒๖

สารบัญ

หน้า

๔.๔ วิธีประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๒๖
๔.๕ แนวทางการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	๓๐
๔.๕.๑ แนวความคิด	๓๐
๔.๕.๒ แนวตัวอย่าง การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	๓๑
๔.๕.๓ การควบคุมการปฏิบัติงาน	๓๑
๔.๕.๔ สภาพแวดล้อมการควบคุม	๓๑
๔.๕.๕ การควบคุม การตรวจสอบ	๓๔
ส่วนที่ ๕ การรายงานและแบบรายงาน	๓๕
๕.๑ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ	๓๕
๑) การรายงาน	๓๕
๒) แบบรายงาน	๓๕
๕.๒ ตัวอย่าง แบบรายงานประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ	๓๖
แบบรายงานรอบที่ ๑	
๑) แบบรายงาน Sheet ที่ ๑	๓๖
๒) แบบรายงาน Sheet ที่ ๒	๓๖
๓) แบบรายงาน Sheet ที่ ๓	๓๗
๔) แบบรายงาน Sheet ที่ ๔	๓๗
แบบรายงานรอบที่ ๒	
๕) แบบรายงาน Sheet ที่ ๕	๓๘
ส่วนที่ ๖ ภาคผนวก	๓๙
๖.๑ กระบวนการ/โครงการ ที่ต้องทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๓๙
๖.๒ รายชื่อหน่วยงาน	๕๖
๖.๓ มติคณะรัฐมนตรี ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔	๖๐
๖.๔ มติคณะรัฐมนตรี ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕	๗๐
๖.๕ ประกาศคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต เรื่องแนวทางและวิธีการ ในการดำเนินโครงการความร่วมมือป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ แบบของข้อตกลงคุณธรรม ฯ ประกาศ ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑	๖๘
๖.๖ รายการการเปิดเผยข้อมูลโครงการต่อสาธารณะ โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ หรือ CoST (Infrastructure Transparency Initiative)	๗๘
๖.๗ ตัวอย่างข้อตกลงคุณธรรม	๘๐
๖.๘ การถอดบทเรียนแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตหน่วยงานภาครัฐ	๘๔
๖.๙ ตัวอย่างและกรณีศึกษาความเสี่ยงการทุจริต	๘๖
๖.๑๐ ความเสี่ยง/สัญญาณเตือนว่าต้องมีการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด	๘๙

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา

การทุจริตเป็นพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่เบี่ยงเบนไปจากปทัสฐานอันเป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อตอบสนองเป้าหมายส่วนตัวเป็นสำคัญ การทุจริตในภาครัฐเป็นปัญหาร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งของสังคมไทย ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก รูปแบบการทุจริต ในภาครัฐมีการกระจายตัว และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นอยู่ในทุกระดับ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย จนถึงการขับเคลื่อนสู่ระดับปฏิบัติ ประกอบกับองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้ประกาศผลคะแนนดัชนีชี้วัดการรับรู้การทุจริต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๖ โดยในครั้งนี้มีประเทศที่เข้าร่วมการประเมินทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศ โดยจากจำนวนประเทศ ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก ประเทศที่ได้คะแนนสูงที่สุดคือ ๙๐ คะแนน จัดเป็นอันดับ ๑ ของโลกคือ ประเทศเดนมาร์ก อันดับ ๒ ของโลกได้ ๘๗ คะแนน คือ ประเทศฟินแลนด์ และประเทศนิวซีแลนด์ ในขณะที่ประเทศไทย ได้คะแนนเพิ่มขึ้นเป็น ๓๖ คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ ๑๐๑ ของโลก และอยู่ในอันดับที่ ๔ ของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประเทศที่ได้คะแนนสูงสุดคือประเทศสิงคโปร์ ได้ ๘๓ คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ ๔ ของโลก ผลการสำรวจดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ นั้น เป็นการประเมินจากแหล่งข้อมูล ๙ แหล่ง โดยประเทศไทยได้คะแนนเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๔ จำนวน ๒ แหล่ง ข้อมูลที่คะแนนเพิ่มขึ้น จำนวน ๒ แหล่ง ได้แก่ แหล่งข้อมูล IMD World Competitiveness Yearbook (IMD) ได้ ๔๓ คะแนน (ปี ๒๐๒๑ ได้ ๓๙ คะแนน) แหล่งข้อมูล World Economic Forum (WEF) ได้ ๔๕ คะแนน (ปี ๒๐๒๑ ได้ ๔๒ คะแนน) เนื่องจากภาครัฐได้มีการแก้ไขปัญหาการติดสินบน โดยมีการลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับสินบนอย่างจริงจัง รวมทั้งการพัฒนาระบบการอนุมัติอนุญาตให้มีความโปร่งใส การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนมีการเปิดเผยข้อมูลลงในระบบดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาคประชาชนมีความตื่นตัวในการจับตามองการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ จึงเกิดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนในตรวจการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ จึงส่งผลต่อมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามที่มองว่าปัญหาการติดสินบนและการคอร์รัปชันถูกแก้ไขเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

แหล่งข้อมูลที่คะแนนคงที่ จำนวน ๕ แหล่ง ได้แก่ ๑. แหล่งข้อมูล Varieties of Democracy Institute (V-DEM) ได้ ๒๖ คะแนน (ปี ๒๐๒๑ ได้ ๒๖ คะแนน) แหล่งข้อมูล Bertelsmann Stiftung Transformation Index (BTI) ได้ ๓๗ คะแนน (ปี ๒๐๒๑ ได้ ๓๗ คะแนน) แหล่งข้อมูล Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings (EIU) ได้ ๓๗ คะแนน (ปี ๒๐๒๑ ได้ ๓๗ คะแนน) แหล่งข้อมูล Global Insight Country Risk Ratings (GI) ได้ ๓๕ คะแนน (ปี ๒๐๒๑ ได้ ๓๕ คะแนน) แหล่งข้อมูล PRS International Country Risk Guide (PRS) ได้ ๓๒ คะแนน (ปี ๒๐๒๑ ได้ ๓๒ คะแนน)

แหล่งข้อมูลที่คะแนนลดลง จำนวน ๒ แหล่ง ได้แก่ แหล่งข้อมูล The Political and Economic Risk Consultancy (PERC) ได้ ๓๕ คะแนน (ปี ๒๐๒๑ ได้ ๓๖ คะแนน) แหล่งข้อมูล World Justice Project (WJP) ได้ ๓๔ คะแนน (ปี ๒๐๒๑ ได้ ๓๕ คะแนน) เจ้าหน้าที่ของรัฐยังรับรู้และถือปฏิบัติตามนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมไม่มากเท่าที่ควร รวมถึงยังคงมีการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนขาดการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริตอย่างจริงจัง ซึ่งหน่วยงานรัฐยังต้องมีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้างต้น จึงเป็นเครื่องสะท้อนว่าในสายตานานาชาติ ยังไม่เกิดความเชื่อมั่นในความโปร่งใสของการดำเนินการธุรกิจในประเทศไทย เนื่องจากยังมีการเรียกรับสินบนเพื่อการอนุมัติอนุญาตเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ จากนักลงทุนและชาวต่างชาติ

CPI 2022 Corruption Perceptions Index

สำนักงาน ป.ป.ท.

ผลคะแนนเปรียบเทียบ ค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต

		Year	2019	2020	2021	2022	ผลคะแนน
1	การให้สินบนและการทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีอยู่หรือไม่ IMD World Competitiveness Yearbook : (IMD)	45	41	39	43	เพิ่มขึ้น (+4)	
2	การจ่ายเงินสินบนเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก การเข้าถึงสาธารณูปโภค การประเมินภาษีประจำปี การได้รับสัมปทานการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม และการนำเงินงบประมาณภาครัฐ ไปให้กับบริษัทบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใด ๆ เพื่อการคอร์รัปชัน World Economic Forum Executive Opinion Survey : (WEF)	43	43	42	45	เพิ่มขึ้น (+3)	
3	ความเสี่ยงทางด้านธุรกิจ การตัดสินใจด้านเจ้าหนี้ที่ และการออกนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจบางธุรกิจ Global Insight Business Conditions and Risk Indicators : (GI)	35	35	35	35	คงที่	
4	การตรวจสอบการใช้งานปริมาณ การใช้อำนาจแต่งตั้ง เจ้าหนี้รัฐ และความเป็นอิสระขององค์กรตรวจสอบ Economist Intelligence Unit Country Risk Service : (EIU)	37	37	37	37	คงที่	
5	การให้สินบนแก่เจ้าหนี้ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับ การนำเข้าส่งออก การประเมินภาษี การได้รับการคุ้มครอง จากเจ้าหนี้ภาครัฐ The PRS Group International Country Risk Guide : (PRS)	32	32	32	32	คงที่	
6	การใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์มิชอบและประสิทธิภาพ ของรัฐบาลในการควบคุมปัญหาการทุจริต Bertelsmann Stiftung Transformation Index : (BTI)	37	37	37	37	คงที่	
7	การทุจริตในภาคการเมืองมีการแพร่ขยายตัวอย่างไร Varieties of Democracy Project : (V-DEM)	20	20	26	26	คงที่	
8	การใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของข้าราชการเจ้าหนี้ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ ฝ่ายทหาร และตำรวจ World Justice Project Rule of Law Index : (WJP)	38	38	35	34	ลดลง (-1)	
9	คุณให้คะแนนการคอร์รัปชันในประเทศที่คุณอาศัย / ทำงานอยู่เท่าใด Political and Economic Risk Consultancy : (PERC)	38	38	36	35	ลดลง (-1)	

งานวิจัยเชิงนโยบายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน
<https://www.moj.go.th/gov/peo2022>
ณ วันที่ 21 มกราคม 2563

งานวิจัยนี้เป็นของสาธารณะเพื่อความรู้ในวงกว้าง
<https://www.pado.go.th/portal/2022/>
 ณ วันที่ 21 มกราคม 2566

กลุ่มงานสื่อสารองค์กร สำนักงานเลขาธิการ

- 3 -

สำนักงาน ป.ป.ท.

คู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗
 (Corruption Risk Assessment)

CPI 2022 Corruption
Perceptions
Index

สำนักงาน ป.ป.ท.

ผลการวิเคราะห์
ดัชนีการรับรู้การทุจริต 2565 ประจำปี

ประเทศไทยได้คะแนน **36** คะแนน
อยู่ในอันดับที่ **101** จาก 180 ประเทศ

แหล่งข้อมูล

เพิ่มขึ้น
2

- (IMD) การให้คะแนนและการทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีอยู่หรือไม่
- (WEF) การจ่ายเงินสินบนเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก การเข้าถึงสาธารณูปโภค การประเมินภาษีประจำปี การได้รับสินบน การแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม และการจ่ายเงินงบประมาณภาครัฐให้กับบริษัทบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดๆ เพื่อการคอร์รัปชัน

กลุ่มเป้าหมาย

นักธุรกิจทั่วโลก
4,300 คน

นักธุรกิจในประเทศ

คงที่
5

- (GG) ความเสี่ยงทางเงินธุรกิจ การตัดสินใจบนพื้นฐานที่และการถอนนโยบายที่ถือประโยชน์ต่อธุรกิจบางธุรกิจ
- (EIU) การตรวจสอบการใช้งานงบประมาณ การใช้อำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รัฐ และความเป็นอิสระขององค์กรตรวจสอบ
- (PRS) การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออก การประเมินภาษี การได้รับการคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ
- (BF(TI) การใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์โดยมิชอบและประสิทธิภาพของรัฐบาลในการควบคุมปัญหาการทุจริต
- (V-OEM) การทุจริตในภาคการเมืองมีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญ และ
นักวิเคราะห์ความเสี่ยง

นักวิเคราะห์ความเสี่ยง
ทั่วโลก

นักวิเคราะห์ของ PRS

ผู้เชี่ยวชาญ
2 คน / ประเทศ

นักวิชาการ นักธุรกิจ
นักวิเคราะห์ทั่วโลก

ลดลง
2

- (WJP) การใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของข้าราชการเจ้าหน้าที่ผ่านบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ ฝ่ายการและตำรวจ
- (PERC) คุณให้คะแนนการคอร์รัปชันในประเทศที่คุณอาศัย / ทำงานอยู่เท่าใด

ผู้เชี่ยวชาญ

นักธุรกิจต่างประเทศ
ที่อาศัยอยู่ในประเทศ

ทำด้วยข้อมูลจากองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ
ปรับปรุงจากฐานข้อมูลการทุจริตประจำปี 2022
ณ วันที่ 31 มกราคม 2565

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มุ่งเน้นให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอบการทุจริตและประพฤติมิชอบ” โดยมีตัวชี้วัดสำคัญ คือ ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยจะต้องอยู่ในอันดับ ๑ ใน ๒๐ หรือมีคะแนนประมาณ ๗๓ คะแนน ภายในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๗๖-๒๕๘๐ โดยในแผนย่อยที่ ๑ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ มุ่งเน้นการ ปรับ “ระบบ” เพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ โดยการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อสร้างความโปร่งใส มุ่งเน้น การสร้างนวัตกรรมและมาตรการในการต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต รวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบหรือแนวทาง ในบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ท.จึงได้พัฒนา เครื่องมือการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อขับเคลื่อนให้หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำ การประเมิน ความเสี่ยงการทุจริต และการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาอย่างต่อเนื่อง

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการสกัดกั้นการทุจริต โดยถือเป็นวาระแห่งชาติ โดยเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ นายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) รัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นปีแห่งการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจ ต่อต้านการรับสินบนทุกรูปแบบ อีกทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ด้านการป้องกันและปราบปราม ซึ่งกำหนดให้ศูนย์ปฏิบัติการ ต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ดำเนินการวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในส่วนราชการเป็นประจำทุกปี และรายงานผลการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา หรือตามระยะเวลาที่กำหนด

ดังนั้น เพื่อเป็นการยกระดับการประเมินความเสี่ยงการทุจริตให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการ เพื่อไปสู่ผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นเครื่องมือหนึ่งในการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้ การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ได้อย่างเป็นรูปธรรม สำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะ เลขาธิการศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) จึงได้พัฒนาแนวทางการดำเนินการ เพื่อวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการ โดยขับเคลื่อนการดำเนินการ ผ่านศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและลด โอกาสการทุจริต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำพาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรใสสะอาด คือ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี (Good Governance) ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการบริหาร จัดการองค์การให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการควบคุมการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption Control) ซึ่งหมายถึง การไม่กระทำและไม่สนับสนุนการทุจริต พร้อมทั้งร่วมมือกันควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตในองค์กร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการวัดสถานะธรรมาภิบาล (The Worldwide Governance Indicators (WGI) ของธนาคารโลก (World Bank) การประเมินความเสี่ยงการทุจริต จึงเป็นเรื่องที่ทุกองค์กร จำเป็นต้องทำ เพราะหากองค์กรได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นหลักประกันความเชื่อมั่น ให้องค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีโอกาสเกิดการทุจริต หรือหากมีโอกาสที่จะเกิดการทุจริต องค์กรก็จะสามารถบริหารจัดการ ยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีมาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตที่เหมาะสม และสมเหตุสมผล หรือหากเกิดความเสียหายก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่า องค์กรที่ไม่มีแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะเป็นกลไกของฝ่ายบริหารและในฐานะฝ่ายเลขานุการ ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ยังได้มีการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว โดยได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS และ ประยุกต์ใช้ ISO 37001 (Anti-Bribery Management Systems (ABMS)) ระบบการจัดการการต่อต้านการให้และรับสินบน ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อขับเคลื่อนให้หน่วยงานภาครัฐ มีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต เพื่อป้องกันและลดโอกาสการทุจริต ได้อย่างแท้จริง อันจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นให้กับ ประชาชน นักลงทุนและชาวต่างชาติ ซึ่งจะส่งผลให้ค่าคะแนนดัชนีรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทยสูงขึ้น

ส่วนที่ ๒

วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด นิยาม

มาตรการป้องกันการทุจริต สามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบ และการปฏิบัติงาน ตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยเป็นหลักประกันองค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหา หรือระบุ จุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กร ที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล

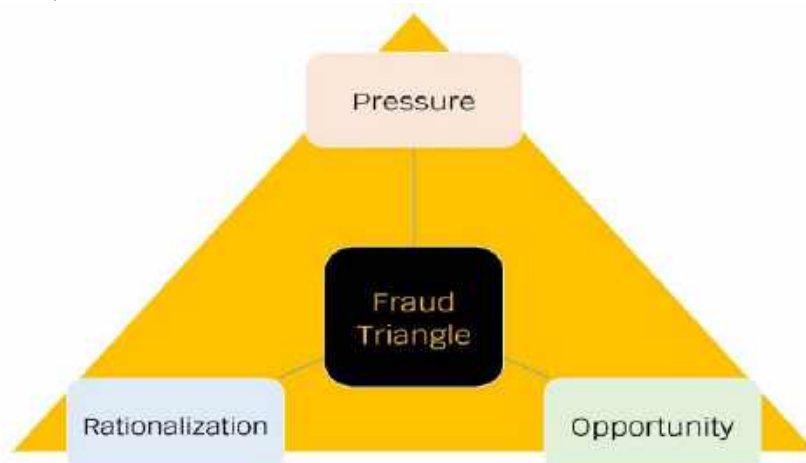
๒.๑ วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

- ๑) เพื่อสร้างมาตรการในป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต
- ๒) เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ
- ๓) เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมั่นใจในระบบธรรมาภิบาล และความซื่อตรงขององค์กร
- ๔) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

๒.๒ กรอบแนวคิด นิยามตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดัน หรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาสซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุมกำกับ การควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle) ตามหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Dr. Ronald R. Cressey (1940) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา ชาวอเมริกัน ได้ให้สมมติฐานไว้ในหนังสือชื่อ Other's People Money

นอกจากหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Dr. Ronald R.Cressey (1940) ยังมีทฤษฎี Four-Sided Diamond Fraud ของ David T.Wolfe and Dana R. Hermanson (2004) และทฤษฎี GONE Theory ของ Leonard J. Brook (2004) โดยหลักทฤษฎีทั้งสามได้กล่าวถึงสาเหตุจิตใจของพฤติกรรมผู้กระทำความผิดหรือสิ่งที่จะก่อให้เกิดการทุจริต ตามตารางดังนี้

Triangle Fraud	Four-sided Diamond	Gone Theory
๑. Opportunity	๑. Capability ๒. Opportunity	๑. G-Greed ๒. O-Opportunity
๒. Pressure ๓. Rationalization	๓. Incentive / Motive ๔. Rationalization	๓. N-Need ๔. E-Expectation

คำอธิบายความหมายของคำศัพท์ ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต	
Opportunity	โอกาส เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เอื้ออำนวย มีสิ่งล่อตาล่อใจเปิดโอกาสที่จะฉกฉวยผลประโยชน์ เนื่องจากความบกพร่องหรือจุดอ่อนของระบบงาน หรือช่องว่างของกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ทำได้
Pressure	ความกดดัน ความกดดัน และแรงกดดันเมื่อเกิดเหตุการณ์คับขันจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ มีความจำเป็นต้องการใช้เงิน
Incentive / Motive	แรงจูงใจ แรงบันดาลใจ มีสิ่งจูงใจ
Capability	ความสามารถ มีความสามารถที่ทำได้ที่เกิดจากอุปนิสัย ความสามารถเฉพาะตัวของผู้ปฏิบัติงาน และลักษณะงานเอื้อประโยชน์ที่จะประพฤติดิชอบและทำการทุจริตได้
Rationalization	มีเหตุผล มีเหตุผลเข้าข้างตนเองว่าสามารถทำได้ คนอื่นยังสามารถทำได้โดยไม่คิดว่าผิด มีความสามารถ และโอกาสที่เกิดจากตำแหน่งหน้าที่
Greed	ความโลภ เกิดความละโมภโลภมาก เห็นคนอื่นทำผิดแล้วไม่ได้รับการลงโทษ จับไม่ได้ จึงหลงผิดอยากทำบ้าง ไม่พึงพอใจในสิ่งที่ตนมี
Need	ความต้องการอยากได้ ความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องการใช้เงิน จึงเป็นแรงกดดันให้ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินมา
Expectation	ความคาดหวัง คาดหวังว่าสิ่งที่ตนกระทำไม่มีผู้อื่นล่วงรู้ และเอาผิดได้ หรือโอกาสที่จะถูกค้นพบการกระทำที่ผิด ถูกจับได้และรับการลงโทษน้อยมาก

(ข้อมูลจากบทความ ผู้ตรวจบัญชีสหกรณ์ มีบทบาทและหน้าที่ในการป้องกันและตรวจสอบการทุจริตในสหกรณ์ได้อย่างไร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)

กรอบแนวคิดและนิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยเฉพาะหลักการควบคุมการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption Control) ซึ่งหมายถึง การไม่กระทำและไม่สนับสนุนการทุจริต พร้อมทั้งร่วมมือกันควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตในองค์กร จึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่มุ่งสู่การเป็นการเป็นราชการใสสะอาดสามารถสกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริตและประพฤติมิชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำเนินงานของส่วนราชการให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ในฐานะกลไกของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหการทุจริตในภาครัฐ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินการภายใต้บริบทใหม่ที่เน้นเรื่องการป้องกัน ป้องปรามที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสกัดกั้น ยับยั้งเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต โดย การประเมินความเสี่ยงการทุจริต คู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จึงเป็นเครื่องมือหลักที่สำนักงาน ป.ป.ท. ใช้เพื่อขับเคลื่อนให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อป้องกันสกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต เพื่อยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต Corruption Perceptions Index: CPI) โดยได้จำแนกประเภทการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่ด้านการอนุมัติ อนุญาต

ด้านที่ ๒ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ด้านที่ ๓ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

กรอบแนวคิดการพัฒนาการประเมินเชิงคุณภาพการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

- ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS)
- CRMS จะต้องสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาหน่วยงานในเชิงบวกมากกว่าทำให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรู้สึกกังวล
- ผลการประเมิน CRMS ควรให้แนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนให้กับหน่วยงานไปในตัว
- หน่วยงานราชการที่ได้รับการประเมิน CRMS ได้ประโยชน์จากการประเมิน สามารถนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และได้รับประโยชน์ในมุมของการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กร โดยเฉพาะการแสดงให้เห็นสังคมและสาธารณชนรับรู้ว่าหน่วยงานให้ความสำคัญกับการยับยั้งการทุจริต

นิยามประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต		
ด้านที่ ๑	ด้านการอนุมัติอนุญาต	การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตาม พ.ร.บ.การอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐ
ด้านที่ ๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่	การอำนาจหน้าที่ (Authority) คือ อำนาจที่ได้มาจากการดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หรือประพฤตินิชอบ
ด้านที่ ๓	ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ	โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการประเมินของทุกประเภทงบประมาณได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุนหรือเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น งบกลาง เงินนอกงบประมาณ และ โครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายเหตุ : ๑. หน่วยงานสามารถใช้โครงการที่หน่วยงาน “ได้รับการจัดสรรงบประมาณ รายการในงบลงทุน วงเงินตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาทขึ้นไปที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง มาทำการประเมินความเสี่ยงด้านการใช้จ่ายงบประมาณได้) ๒. ในกรณีที่โครงการเป็นโครงการผูกพันหลายปี หน่วยงานต้องคัดเลือกขั้นตอนที่มีประเด็นความเสี่ยงการทุจริตตั้งแต่ระดับปานกลาง สูง สูงมาก มากำหนดมาตรการและดำเนินการได้ภายในปีงบประมาณนั้นๆ

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	
ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
ความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk)	ความเสี่ยง : เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและมีความเป็นไปได้ที่อาจเกิดขึ้น
	ทุจริต : การใช้อำนาจรัฐในทางที่ผิด : การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤตินิชอบและการรับสินบน หรืออาจการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต
	ปัญหา หรือความต้องการ : ของผู้รับบริการ หรือ ธุรกิจตัวกลาง” หรือ Third Party หรือ Customs Broke หรือที่เรียกชื่อย่ออื่น สำหรับด้านการอนุมัติ อนุญาต ให้ถือว่า เป็นความเสี่ยงการทุจริตเนื่องจากความยุ่งยาก (Pain point) อุปสรรคของหรือความต้องการของผู้ขอรับบริการ ในแต่ละจุดสัมผัสของการให้บริการเป็นจุดเสี่ยงหรือเป็นสื่อการเรียกร้องผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ใดๆ นำสู่การจ่ายเงินและค่าธรรมเนียมนอกกระบวนการ หรืออาจมีการเอื้อประโยชน์ หรือการตอบแทนบุญคุณในรูปแบบต่างๆอาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	
ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
สินบน Bribery	สินบน Bribery ISO 37001 : ได้ให้ความหมายสินบน หมายถึง การเสนอ การสัญญา การให้ การรับ การเรียกร้องผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมิมูลค่าเท่าใด (ผลประโยชน์นั้นเป็นได้ทั้งในรูปตัวเงินและ ไม่ใช่ตัวเงิน) ทั้งทางตรงและทางอ้อม และไม่ว่าจะเป็นสถานที่ใดๆ ก็ตาม โดยเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการโน้มน้าว หรือตอบแทนเพื่อให้บุคคลกระทำ หรือละเว้นการกระทำอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหน้าที่ของบุคคลนั้น (ตามความหมายของ ISO 37001 “offering, promising, giving, accepting or soliciting of an undue advantage of any value (which could be financial or non-financial), directly or indirectly, and irrespective of location(s), in violation of applicable law, as an inducement or reward for a person acting or refraining from acting in relation to the performance of that person’s duties. (ที่มา : Bureau Veritas Certification Services The Implementation of ISO 37001 with Gift Giving and Receiving)
ของขวัญ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๕)	เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่กันเพื่ออวยชัยไมตรี ให้เป็นรางวัล ให้โดยเสน่หา ให้เพื่อการสงเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ และให้หมายความรวมถึงประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การให้สิทธิพิเศษซึ่งมิใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สินหรือการได้รับบริการ หรือการรับการฝึกอบรม หรือการรับความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียว และไม่ว่าจะให้เป็นการลับ หรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้า หรือการคืนเงินหรือสิ่งของไว้ในภายหลัง
การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา	มาตรา ๑๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๓ ให้นิยาม “การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือ บุคคลที่ให้แก่กันโอกาสต่างๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกัน
ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบ หรือเหตุการณ์ที่อาจจะความเสี่ยงการทุจริตในอนาคต
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน
ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	คะแนนรวมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต ที่เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	
ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
ผู้รับผิดชอบความเสี่ยงการทุจริต (Risk Owner)	ผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ

แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริต สามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหา หรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่างๆ ภายในองค์กร ที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็น การมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร องค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล จึงเป็นเรื่องที่ทุกองค์กรจำเป็นต้องทำ เพราะหากองค์กรได้ทำการประเมิน ความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นหลักประกันความเชื่อมั่นให้องค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มี โอกาสเกิดการทุจริต หรือหากมีโอกาสที่จะเกิดการทุจริต องค์กรก็จะสามารถบริหารจัดการ และหา มาตรการมาป้องกันได้ หรือหากเกิดความเสียหายก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่ได้ทำการ ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๑) ความมุ่งมั่นของผู้นำองค์กร ในการวางระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตขององค์กร ที่ยอมรับว่าความเสี่ยงการทุจริตมีอยู่จริง หากมีประเด็นการทุจริตต้องยกระดับเป็นบทเรียนเพื่อเรียนรู้และหา แนวทางการบริหารจัดการป้องกันการเกิดซ้ำ กฎเกณฑ์สำคัญที่ช่วยผลักดันให้องค์กรเติบโตไม่ใช่ความสามารถ ในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงการทุจริต แต่คือการที่ผู้นำองค์กรต้องทำให้เรื่องของการบริหารความเสี่ยงการทุจริต เป็นนโยบายและแนวทางที่ทุกส่วนจะต้องนำไปปฏิบัติ

๒) ความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงการทุจริตในทิศทางเดียวกันของคนในองค์กร

๓) กำหนดกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตอย่างทั่วถึงทั้งองค์กรและกระทำการ อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ มีตัวแทนผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตต้องมีความเที่ยงธรรม ด้วยการมองจากบุคคลภายนอกมองไปที่กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน (Outside in) และอาจให้มี ผู้แทนจากภายนอก เช่น ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยง การทุจริตเพื่อให้มีมุมมองที่รอบด้าน

๔) มีการเปิดเผยแผนและผลของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตในเว็บไซต์ของหน่วยงาน และมีการสื่อสารภายในหน่วยงาน ติดตามประเมินผลเพื่อวัดประสิทธิผลของแผนบริหารจัดการความเสี่ยง การทุจริตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอาจมีการเปลี่ยนแปลง มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้เพียงพอหรือไม่ และมาตรการที่กำหนดไว้ใช้ได้จริงหรือใช้ได้จริง แต่ไม่ได้ผล และสร้างความตระหนัก (Awareness) เรื่องความเสี่ยงการทุจริตในองค์กร

แนวทางการเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐ

การเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐ โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งถือเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่ตรงจุดที่สุด

องค์กรระดับนานาชาติในหลายประเทศ ต่างตระหนักถึงความสำคัญของแนวคิดเรื่องการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐและได้พยายามร่วมกันผลักดันแนวคิดของการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government Data) ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม การเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานของภาครัฐถือเป็นเครื่องมือสำคัญในเพิ่มประสิทธิภาพของความโปร่งใสในการให้บริการของภาครัฐ ซึ่งสะท้อนถึงความรับผิดชอบและความโปร่งใสของภาครัฐที่มีต่อผู้ใช้บริการทุกภาคส่วน โดยประชาชนสามารถค้นหาและเข้าถึงข้อมูลที่มีคุณภาพของภาครัฐได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทันทั่วถึง โดยประชาชนสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพด้านการบริการของภาครัฐ ทั้งยังช่วยลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มมูลค่าให้กับหน่วยงานราชการ ทำให้ประชาชนไว้วางใจและเชื่อถือมากขึ้นอันจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนเป็นช่องทางสำคัญในการให้ประชาชนได้เข้ามาตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของภาครัฐ ซึ่งจะลดโอกาสในการเกิดคอร์รัปชันอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย และจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศและเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน และรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติสืบไป

องค์การสหประชาชาติ (๒๐๑๖) ได้นิยามข้อมูลเปิดของภาครัฐว่า “ข้อมูลของรัฐบาลที่ถูกเปิดเผยผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึง นำไปใช้ต่อ หรือแจกจ่ายได้โดยปราศจากข้อจำกัดใดๆ”

องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development - OECD) (๒๐๑๓) ได้กำหนดนิยามของ “รัฐบาลเปิด” ว่าเป็น “วัฒนธรรมการกำกับดูแลที่ส่งเสริมหลักการของความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ในอันที่จะสนับสนุนประชาธิปไตยและการเติบโตโดยรวม”

ขณะที่ **World Wide Web Foundation (2015)** ได้กำหนดคุณลักษณะของข้อมูลเปิดไว้ ๕ ประการ คือ ๑) สามารถเข้าถึงได้ผ่านช่องทางออนไลน์ (Available Online) เพื่อเข้าถึงผู้ใช้งานจำนวนมากและหลากหลาย ๒) ทุกคนได้รับอนุญาตให้นำข้อมูลนั้นไปใช้ และใช้ซ้ำได้ (Open-licensed) ๓) ประมวลผลด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ได้ (Machine-readable) เพื่อสามารถนำไปวิเคราะห์ที่ต่อยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๔) รวบรวมข้อมูลที่กระจัดกระจายให้อยู่ในชุดข้อมูล (Dataset) เดียวกัน และสามารถนำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ได้ง่าย (Available in bulk) ๕) ไม่เสียค่าใช้จ่าย (Free of charge) เพื่อให้ประชาชนไม่ว่าจะมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไรสามารถเข้าถึงได้โดยเสมอภาคกัน

โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (Infrastructure Transparency Initiative : CoST) โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ ได้กำหนดแนวทางการเปิดเผยข้อมูลโครงการก่อสร้าง ตั้งแต่กระบวนการจัดทำและนำเสนอโครงการ การเตรียมความพร้อมของโครงการ การจัดซื้อจัดจ้างช่วงการดำเนินโครงการ และหลังจากสิ้นสุดโครงการ โดยมีรายละเอียดข้อมูลที่ต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ ทั้งข้อมูลเชิงรุก และข้อมูลเชิงรับ เช่น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จำนวนบริษัทที่เข้าร่วมประกวดราคามูลค่าของสัญญา ขอบเขตงานตามสัญญา การเปลี่ยนแปลงมูลค่าของสัญญา การเปลี่ยนแปลงขอบเขตสัญญา เหตุผลการเปลี่ยนแปลง การตรวจสอบและการประเมินผลโครงการ การจัดการข้อร้องเรียน เป็นต้น

กรอบตามหลักมาตรฐาน Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) และ ISO 37001:2016

๑) COSO 2013

กรอบหลักการควบคุมภายในองค์กร (Control Environment) ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ โดยที่ผ่านมา มีการออกแนวทางด้านการควบคุมภายในเพิ่มเติมอีก ๓ ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อปี ๒๐๐๖ เป็นแนวทางด้านการทำรายงานทางการเงิน Internal Control over Financial Report Guidance for Small Public Companies ครั้งที่ ๒ เมื่อปี ๒๐๐๙ เป็นแนวทางด้านการกำกับ ติดตาม Guidance on Monitoring of Internal Control ครั้งที่ ๓ ในปี ๒๐๑๓ เป็นแนวทางเพิ่มเติมด้านการควบคุมภายใน Internal Control – Integrated Framework : Framework and Appendices การปรับปรุงในปี ๒๐๑๓ นี้ยังคงยึดกรอบแนวคิดเดิมของปี ๑๙๙๒ ที่กำหนดให้มีการควบคุมภายใน แต่เพิ่มเติมในส่วนอื่น ๆ ให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มเติมเรื่องการสอดส่องในภาพรวมของการกำกับดูแลกิจการ ดังนั้น การควบคุมภายในจึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะตอบสนองต่อความคาดหวังของกิจการในการป้องกันเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริตภายในกิจการ COSO ได้ผลักดันให้กิจการต่าง ๆ ทำการขับเคลื่อน The Three Lines of Defense และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ Internal Control Framework

๒) มาตรฐาน COSO 2013 ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

Source : COSO การควบคุมภายใน 2013

องค์ประกอบที่ ๑ : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

- หลักการที่ ๑ – องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ ๒ – คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล
- หลักการที่ ๓ – คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ ๔ – องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ ๕ – องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ : การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

- หลักการที่ ๖ – กำหนดเป้าหมายชัดเจน
- หลักการที่ ๗ – ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม
- หลักการที่ ๘ – พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ – ระบุและประเมินความเสี่ยงที่กระทบต่อการควบคุมภายใน
องค์ประกอบที่ ๓ : กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

หลักการที่ ๑๐ – ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ – พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ ๑๒ – ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ : สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

หลักการที่ ๑๓ – องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ ๑๔ – มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

หลักการที่ ๑๕ – มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อ
การควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ : กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

หลักการที่ ๑๖ – ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ ๑๗ – ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในในเวลา
และเหมาะสม

๓) กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้น
ซ้ำอีก

Detective : เฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบต้อง
สอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่
ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด
ในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor)
ทั้งที่รู้ว่าทำไป มีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่าง
ให้การทุจริตเข้ามาได้อีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปราม
ล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้า
ในอนาคต (Unknown Factor)

๔) COSO 2017 (COSO ERM 2017)

COSO ๒๐๑๗ Enterprise Risk Management integrating with Strategy and
Performance มุ่งชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงการทำงานของกลไกการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับกลยุทธ์ และ
การดำเนินงานขององค์กร ความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อเป็นกลไกในการผลักดันให้องค์กรบริหาร
ความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้าง มูลค่าเพิ่ม (Value Enhancement) ให้กับองค์กร

๔.๑) องค์ประกอบของกระบวนการบริหารความเสี่ยงองค์กร มี ๕ องค์ประกอบ ดังนี้

๑) Governance and Culture (การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร) ประกอบด้วย บทบาทของคณะกรรมการ โครงสร้างการดำเนินงานตามเป้าหมายกลยุทธ์ การกำหนดวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ การยึดมั่นต่อค่านิยมองค์กร และการสร้างความเข้มแข็งด้านทุนมนุษย์

๒) Strategy & Objective Setting (กลยุทธ์และวัตถุประสงค์องค์กร) ประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของธุรกิจ การกำหนดระดับความสามารถในการรับความเสี่ยง การประเมินทางเลือกของกลยุทธ์จัดการความเสี่ยงองค์กร และการวางเป้าประสงค์ทางธุรกิจภายใต้ความเสี่ยง

๓) Performance (เป้าหมายผลการดำเนินงาน) ประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินระดับความรุนแรง การจัดลำดับความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง และการพิจารณาภาพรวมของความเสี่ยงองค์กรทั้งหมด

๔) Review & Revision (การทบทวนและปรับปรุง) ประกอบด้วย การประเมินความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการบริหารความเสี่ยง การทบทวนความสามารถในการจัดการและระดับความเสี่ยง และการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงองค์กร

๕) Information, Communication & Reporting (สารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน) ประกอบด้วย การใช้สารสนเทศสนับสนุนการบริหารความเสี่ยง การใช้ช่องทางการสื่อสารต่างๆ สนับสนุนการบริหารความเสี่ยง และการรายงานความสำเร็จการดำเนินการ รวมทั้งวัฒนธรรมความเสี่ยงที่เกิดขึ้น

สิ่งที่ COSO พยายามมุ่งเน้นนำเสนอในการปรับปรุงนี้ คือการแสดงให้เห็นว่าการบริหารความเสี่ยงองค์กรนั้น เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการสร้างคุณค่าผ่านกลยุทธ์และตัวแบบธุรกิจขององค์กรอย่างแท้จริง

“Good risk management and internal control are necessary for long term success of all organizations.” – COSO

(บทความจาก TRIS Academy Club Issue4 January 2018, "Organizational Excellence" โดย ดร.สุรเดช จงวรรณศิริ ผู้อำนวยการ สถาบันวิทยาการจัดการ ทริส คอร์ปอเรชั่น)

๔.๒) การบริหารความเสี่ยงขององค์กร หรือ ERM นั้นเป็นแนวคิดในการบริหารความเสี่ยงแบบใหม่ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดแบบเดิมหลายประการที่สำคัญมี ดังนี้

แบบเดิม	ERM
ทำแยกเป็นส่วน ๆ หรือฝ่าย ๆ	ทำแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร
บริหารแบบตั้งรับ (รอให้เกิดปัญหาแล้วค่อยแก้ไข)	บริหารแบบเชิงรุก (ป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น)
ทำเป็นครั้งคราวหรือเฉพาะกิจ	ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
มุ่งเน้นด้านลบเพื่อลดความเสียหาย	มุ่งเน้นด้านบวกด้วยโดยแสวงหาโอกาสที่จะเป็นประโยชน์แก่องค์กร ควบคู่กับด้านลบ

๔.๓) ISO 37001:2016 Anti-bribery Management Systems : ABMS

ISO 37001 มาตรฐานระบบการจัดการการต่อต้านการติดสินบน (anti-bribery management systems) ซึ่งองค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (ISO International Standardized Organization) ประกาศเมื่อ ปี ๒๕๕๘ ครอบคลุมตั้งแต่การจัดตั้งระบบ กระบวนการดำเนินการ การธำรงรักษา และการปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการการติดสินบน ต้องมีการดำเนินการด้วยมาตรการอย่างเป็นระบบที่สมเหตุสมผล เหมาะสม เพียงพอเพื่อป้องกันการติดสินบน ที่ครอบคลุม

โครงสร้าง STRUCTURE OF ISO 37001 STANDARD ประกอบด้วย

๑. Scope ขอบเขต
๒. Normative references การอ้างอิงตามกฎเกณฑ์
๓. Term and Definitions ข้อกำหนดและคำจำกัดความ
๔. Context of the organization บริบทขององค์กร
๕. Leadership ความเป็นผู้นำ
๖. Planning การวางแผน
๗. Support การสนับสนุน
๘. Operation การทำงาน
๙. Performance Evaluation การประเมินผลการปฏิบัติงาน
๑๐. Improvement การปรับปรุง

ในส่วนโครงสร้างของ ISO 37001 ข้อ ๔ ได้กำหนดให้มีหลักการประเมินความเสี่ยงการติดสินบน (Bribery Risk Assessment)

เกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS) เป็นระบบที่สำนักงาน ป.ป.ท.ได้พัฒนาขึ้น สำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต โดยได้ประยุกต์ใช้แนวความคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงตามหลักสากล ซึ่งประกอบด้วย แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงตามแนวของ Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) ซึ่งประกอบด้วย COSO 2013 internal Control , COSO 2017 Enterprise Risk Management integrating with Strategy and Performance และ ISO 37001:2016 Anti-bribery Management Systems

และระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS) ยังมุ่งให้มีการดำเนินการ ตามแนวทาง ของวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) หรือ วางแผน - ปฏิบัติ - ตรวจสอบ - ปรับปรุง) เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑. กรอบแนวคิดการพัฒนาระบบการประเมินเชิงคุณภาพ

- ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS)
- CRMS จะต้องสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาหน่วยงานในเชิงบวกมากกว่าทำให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรู้สึกกังวล
- ผลการประเมิน CRMS ควรให้แนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนให้กับหน่วยงานไปในตัว
- หน่วยงานราชการที่ได้รับการประเมิน CRMS ได้ประโยชน์จากการประเมิน สามารถนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และได้รับประโยชน์ในมุมของการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กร โดยเฉพาะการแสดงให้เห็นสังคมและสาธารณชนรับรู้ว่าคุณภาพหน่วยงานให้ความสำคัญกับการยับยั้งการทุจริต

๒. นิยามประเภทของความเสี่ยงการทุจริต

ด้านที่ ๑	ด้านการอนุมัติ อนุญาต	การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตาม พ.ร.บ.การอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐ
ด้านที่ ๒	การใช้อำนาจและ ตำแหน่งหน้าที่	การอำนาจหน้าที่ (Authority) คือ อำนาจที่ได้มาจากการดำรงตำแหน่งใด ตำแหน่งหนึ่ง โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ
ด้านที่ ๓	ด้านการใช้จ่าย งบประมาณ	โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการประเมิน ของทุกประเภท งบประมาณได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุนหรือเงิน ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น งบกลาง เงินนอกงบประมาณ และ โครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ

		หมายเหตุ : ๑. หน่วยงานสามารถใช้โครงการที่หน่วยงาน “ได้รับการจัดสรรงบประมาณ รายการในงบลงทุน วงเงินตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาทขึ้นไปที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง มาทำการประเมินความเสี่ยงด้านการใช้จ่ายงบประมาณได้) ๒. ในกรณีที่โครงการเป็นโครงการผูกพันหลายปี หน่วยงานต้องคัดเลือกขั้นตอนที่มีประเด็นความเสี่ยงการทุจริตตั้งแต่ระดับปานกลาง สูง สูงมาก มากำหนดมาตรการและดำเนินการได้ภายในปีงบประมาณนั้นๆ
--	--	---

๓. ระเบียบวิธีการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการประเมินเชิงคุณภาพระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต”
(Corruption Risk Management Systems: CRMS) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

สัดส่วน และน้ำหนักคะแนน			
ตัวชี้วัด	น้ำหนัก/ คะแนน	ตัวชี้วัด ย่อย	จำนวนข้อ ที่ทำการ ประเมิน
๑) แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๖๐	๔	๘
๑.๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Risk criteria)	๕		
๑.๒ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Risk identification)	๒๕		
๑.๓ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๒๕		
๑.๔ การรับรองแผนและการเปิดเผยข้อมูล	๕		
๒) ผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๔๐	๒	๒
๒.๑ การรายงานผลและการเปิดเผยข้อมูล	๕		
๒.๒ ผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๓๕		
รวม	๑๐๐	๖	๑๐

ระดับผลการประเมินเชิงคุณภาพ ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS)	
Excellent : E (ดีเยี่ยม)	สูงกว่า ๘๐ คะแนน
Good : G (ดี)	ระหว่าง ๖๑ – ๗๙ คะแนน
Pass : P (ผ่าน)	ระหว่าง ๕๐ – ๖๐ คะแนน
Upgrade : U (ปรับปรุง)	ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน

๔. ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน

ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย ๒ ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย ๔ ตัวชี้วัดย่อย ตัวชี้วัดที่ ๒ ผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตประกอบด้วย ๒ ตัวชี้วัดย่อย
แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต
ตัวชี้วัดที่ ๑ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย ๔ ตัวชี้วัดย่อย (๖๐ คะแนน)
๑.๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Risk criteria) (๕ คะแนน) เกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย ๒ เกณฑ์ คือ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) ➤ เกณฑ์การประเมิน - ไม่มีเกณฑ์การประเมิน = ๐ คะแนน - มีเกณฑ์การประเมิน = ๕ คะแนน
๑.๒ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Risk identification) (๒๕ คะแนน) ๑.๒.๑ มีความชัดเจน : การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตเป็นหัวใจสำคัญ ต้อง Point Focus เหตุการณ์ที่คาดการณ์ หรือพยากรณ์ ในอนาคตว่าอาจเกิดการทุจริต หากไม่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตจึงต้องให้ชัดเจน เพื่อจะนำไปสู่การกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตให้สามารถ ลดโอกาสหรือลดความเสี่ยงได้ตรงจุด (ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร) (ดูตัวอย่างการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตประกอบ) (๑๐ คะแนน) ➤ เกณฑ์การประเมิน - การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต ไม่มีความชัดเจน = ๐ คะแนน - การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต มีชัดเจนบางส่วน = ๕ คะแนน - การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต มีความชัดเจนของการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต = ๑๐ คะแนน
๑.๒.๒ ไม่มีการระบุปัญหาเป็นความเสี่ยงการทุจริต : การประเมินความเสี่ยงการทุจริตต้องไม่นำปัญหาเป็นความเสี่ยงการทุจริต (๕ คะแนน) ➤ เกณฑ์การประเมิน - มีการระบุปัญหาเป็นความเสี่ยงการทุจริตเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด = ๐ คะแนน - มีการระบุทั้งปัญหาและความเสี่ยง = ๒ คะแนน - มีการระบุความเสี่ยงทั้งหมด = ๕ คะแนน

ตัวชี้วัดที่ ๑ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย ๔ ตัวชี้วัดย่อย (๖๐ คะแนน)

๑.๒.๓ มีผลการประเมินเป็นความเสี่ยงในระดับตั้งแต่ปานกลาง สูง หรือสูงมาก : การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของกระบวนการหรือโครงการ โดยหลักการการประเมินความเสี่ยงของขั้นตอนการดำเนินงานมีโอกาสที่จะมีความเสี่ยงในระดับที่แตกต่างกัน จึงมีความเป็นไปได้ที่ทุกขั้นตอนจะมีความเสี่ยงระดับต่ำทั้งหมด (๕ คะแนน)

➤ **เกณฑ์การประเมิน**

- มีผลการประเมินระดับความเสี่ยงระดับต่ำทั้งหมด = ๐ คะแนน
- มีผลการประเมินความเสี่ยงอยู่ระหว่าง ระดับปานกลาง – สูงมาก หรือระดับใดระดับหนึ่ง แต่ต้องไม่ใช่ความเสี่ยงระดับต่ำเท่านั้น = ๕ คะแนน

๑.๒.๔ มีการประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่มุ่งเน้นการรับสินบน Bribery Risk หรือการรับของขวัญ Gift จากการปฏิบัติหน้าที่ หรือผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถคำนวณมูลค่าได้ (๕ คะแนน)

➤ **เกณฑ์การประเมิน**

- ไม่มีการประเมินความเสี่ยงการรับสินบน = ๐ คะแนน
- มีการประเมินความเสี่ยงการรับสินบน = ๕ คะแนน

๑.๓ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๑.๓.๑ มีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตสอดคล้อง เชื่อมโยงกับประเด็นความเสี่ยงที่ได้จากการประเมิน (๑๕ คะแนน)

หากมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ส่วนใหญ่เป็นการอบรมให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก การประกาศ No Gift Policy ในภาพรวมขององค์กร การดำเนินการตามระเบียบกฎหมายการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ การกำกับดูแลโดยผู้บังคับบัญชา โครงการเข้าร่วม CoST หรือ IP หรืออื่นๆ ในทำนองเดียวกันนี้ จะถือว่าเป็นมาตรการที่ไม่สอดคล้อง

➤ **เกณฑ์การประเมิน**

- ไม่สอดคล้องทั้งหมด = ๐ คะแนน
- สอดคล้องบางส่วน = ๘ คะแนน
- สอดคล้องกับประเด็นความเสี่ยงที่ประเมินทั้งหมด = ๑๕ คะแนน

๑.๓.๒ มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ที่กำหนดไว้ในแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ต้องเป็น มาตรการฯ ที่เป็นผลมาจากการประเมินความเสี่ยงที่ได้จากการประเมินของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ดังนั้น หากเป็นมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยได้ดำเนินการอยู่แล้ว หากจะนำมาเป็นมาตรการของ ปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ต้องแสดงให้เห็นชัดเจนว่า เป็นมาตรการที่จัดทำเพิ่มเติมจากมาตรการเดิมอย่างไร (๑๐ คะแนน) ➤ เกณฑ์การประเมิน - เป็นมาตรการที่มีการดำเนินการก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ มีการบังคับใช้ไปแล้ว = ๐ คะแนน - เป็นมาตรการที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ บางส่วนดำเนินการในปัดไปด้วย = ๒ คะแนน - เป็นมาตรการที่จะมีดำเนินการใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ทั้งหมด = ๑๐ คะแนน
๑.๔ การรับรองแผนและการเปิดเผยข้อมูล (๕ คะแนน) แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณพ.ศ.๒๕๖๖ ต้องได้รับความเห็นชอบหรือได้รับ อนุมัติ จากผู้บริหารของหน่วยงาน และนำเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน (๕ คะแนน) ➤ เกณฑ์การประเมิน - ไม่มีการเสนอแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ต่อผู้บริหารสูงสุด ของหน่วยงานหรือผู้บริหาร ที่กำกับดูแล และเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน = ๐ คะแนน - มีการเสนอแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ต่อผู้บริหารสูงสุด ของหน่วยงานหรือผู้บริหาร ที่กำกับดูแล และเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน = ๕ คะแนน
ผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต
ตัวชี้วัดที่ ๒ ผลการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต (๔๐ คะแนน)
๒.๑ การรายงานผลและการเปิดเผย (๕ คะแนน) รายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ต้องมีการเสนอรายงาน ต่อผู้บริหารของหน่วยงาน และนำเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน (๕ คะแนน) ➤ เกณฑ์การประเมิน - ไม่มีการรายงานผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต = ๐ คะแนน - มีการรายงานผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตต่อผู้บริหารสูงสุด ของหน่วยงานหรือผู้บริหารที่กำกับ ดูแล และเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน = ๕ คะแนน
๒.๒ ผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต(๓๕ คะแนน) การดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตต้องเป็นการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เท่านั้น (๓๕ คะแนน) ➤ เกณฑ์การประเมิน - มีมาตรการ แต่อยู่ระหว่างดำเนินการยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ = ๑๐ คะแนน - มีมาตรการและการดำเนินการจนแล้วเสร็จมีการบังคับใช้แล้ว ๑ มาตรการ = ๒๐ คะแนน - มีมาตรการและการดำเนินการจนแล้วเสร็จมีการบังคับใช้แล้ว ๒ มาตรการ = ๒๕ คะแนน - มีมาตรการและการดำเนินการจนแล้วเสร็จมีการบังคับใช้แล้ว ๓ มาตรการขึ้นไป = ๓๕ คะแนน

หมายเหตุ : กระบวนการด้านที่ ๑ และด้านที่ ๒ หากเป็นกระบวนการที่เคยทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ส่งสำนักงาน ป.ป.ท. ในปีที่ผ่านมา ๆ มา หากนำมาทำการประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ จะต้องแสดงให้เห็นว่าจากการประเมินในครั้งนี้พบความเสี่ยงในประเด็นใดเพิ่มเติม ส่วนในด้านที่ ๓ ต้องเป็นโครงการ/งานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

๔.๓ กระบวนการ/โครงการ ที่ต้องทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ มีรายละเอียด ดังนี้

กระบวนการหรือโครงการที่ต้องทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	
ประเภทที่	รายละเอียด
๑	หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า : ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด จำนวน ๑ กระบวนการ/โครงการ เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง (รายละเอียดตามแนบท้าย)
๒	รัฐวิสาหกิจ : ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ
๓	องค์การมหาชน : ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ
๔	หน่วยงานอื่นๆของรัฐ : ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ
๕	จังหวัด : จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ (งบประมาณจังหวัด /กลุ่มจังหวัด) ของส่วนราชการระดับภูมิภาค
๖	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กทม. สำนักงานเขต กทม และเมืองพัทยา) (๑) กรุงเทพมหานคร ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ (๒) สำนักงานเขตใน กทม. ๕๐ เขต และเมืองพัทยา ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต กระบวนการให้บริการ ตาม พรบ.การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘ ให้คัดเลือก ๑ กระบวนการ

๔.๔ วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มีขั้นตอนหลัก ๕ ขั้นตอน และตารางประกอบการประเมิน ดังนี้

- ๑) การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการ
- ๒) การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
- ๓) การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- ๔) การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- ๕) การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการ

หน่วยงานจะต้องค้นหากระบวนการซึ่งเป็นภารกิจงานหลักของหน่วยงานที่มีความเสี่ยงการทุจริต การค้นหาความเสี่ยงการทุจริตอาจค้นหามาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมุติฐานหรือ เป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information) โดยไม่คำนึงว่าหน่วยงานมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตนั้น อยู่แล้วหรือไม่ โดยการมองความเสี่ยงการทุจริตด้วยข้อมูลที่เลวร้ายที่สุด (Worst Case) หลักการที่สำคัญ ต้องไม่เอาปัญหาหรือข้อจำกัดจากการบริหารงาน

ในปัจจุบัน เช่น ทรัพยากร คน พาหนะ ระบบเทคโนโลยี ไม่มีหรือไม่พอบุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีจิตสำนึก ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่การดำเนินงานอาจไม่บรรลุเป้าหมายมาปนกับความเสี่ยงการทุจริต เพราะจะทำให้ละเลยการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๒ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนหลังจากที่หน่วยงานตกลงร่วมกันว่าจะนำกระบวนการงานใดมาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน หลังจากนั้นให้หน่วยงานนำกระบวนการงานนั้นมาระบุรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานในกระบวนการงานนั้น และทำการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอน โดยการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตให้อธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติการณ์การทุจริตที่ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการงานหรือโครงการที่ทำการประเมิน ให้ละเอียดและชัดเจนมากที่สุดว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยเฉพาะรายละเอียดในส่วนที่เจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีพฤติกรรมทุจริตอย่างไร โดยผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบกระบวนการงานหรือโครงการ (Risk Owners) และตัวแทนของหน่วยงานอาจมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกด้วยก็ได้ เนื่องจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต Risk Owners ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับหรือบิดเบือนในความบกพร่องของตนเอง ผู้ประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงไม่ใช่ Risk Owners เท่านั้น

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานต้องกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการงานหรือโครงการที่ทำการประเมิน ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือด้านโอกาส (Likelihood) และด้านผลกระทบ (Impact) และการให้คะแนนทั้ง ๒ ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

➢ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

➢ ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

ในคู่มือนี้เป็นเพียงตัวอย่างในการกำหนดเกณฑ์ โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) ทั้งนี้หน่วยงานต้องเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามความเหมาะสมของกระบวนการงานหรือโครงการที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. ตัวอย่าง เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๕ ครั้งต่อปี
๔	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๔ ครั้งต่อปี
๓	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี
๒	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี
๑	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้งต่อปี

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูงมาก (ร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป)
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูง (ร้อยละ ๑๐)
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นบางครั้ง (ร้อยละ ๕)
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นน้อยมาก (น้อยกว่าร้อยละ ๓)
๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

๒. ตัวอย่าง เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) ทางด้านการเงิน

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๔	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๓	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๒	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๑	ความเสียหาย..... บาท หรือน้อยกว่า

๓. ตัวอย่าง เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) ที่ไม่ใช่ทางด้านการเงิน

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	- เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ถูกกลโกงข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม - เกิดการฟ้องร้องต่อศาล หรือหน่วยงานกำกับดูแล องค์กรตรวจสอบทำการตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น
๔	- ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ - ร้องเรียนต่อสื่อมวลชนและมีการออกข่าว
๓	- หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง - มีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
๒	- ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส - เริ่มมีความกังวลและสอบถามข้อมูล
๑	- แทบจะไม่มี

๔. เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาสเกิด	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๑	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

หลังจากหน่วยงานระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการแล้ว หลังจากนั้นหน่วยงานต้องให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน โดยการให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริตโดยพิจารณาจากขั้นตอนการดำเนินงานพิจารณา จาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และ ผลกระทบ (Impact) จะได้ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) ว่าอยู่ในระดับ สูงมาก สูง ปานกลาง หรือต่ำ ตามเกณฑ์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ โดยตารางการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

แบบตารางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับ ที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับ ความเสี่ยง
	ระบุขั้นตอนการดำเนินงานของกระบวนการตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด ที่ทำการประเมิน	ระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานโดยละเอียดอธิบายรูปแบบ /วิธีการที่อาจเกิดการทุจริตในโอกาส	ให้คะแนน ตามเกณฑ์ L และ I ตามที่หน่วยงานกำหนด	นำผลคูณ (L x I) ใส่คะแนน		ระบุระดับความเสี่ยงต่ำ/ปานกลาง/สูง/สูงมาก (ดูตามตารางจัดระดับความรุนแรงความเสี่ยงการทุจริต)

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุม หรือลดโอกาส ความเสี่ยงการทุจริต โดยความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการ ความเสี่ยงการทุจริตเป็นลำดับแรก ส่วนลำดับความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีส้ม สีเหลือง จะถูกเลือก ในลำดับต่อมา มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอาจมีหลากหลายวิธีการ หน่วยงานควรทำการคัดเลือก วิธีที่ดีที่สุด และ ประเมินความคุ้มค่าและเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมินมาประกอบด้วย

การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตให้นำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) โดยมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ควรเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้ และต้องมีการติดตามเพื่อประเมินการบริหาร ความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ที่กำหนดไว้เพื่อเป็นการยืนยันผลว่า มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรืออาจต้องเพิ่มเติมหรือปรับแผน บริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตใหม่หากพบว่ารูปแบบการทุจริตหรือมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

๔.๕ แนวทางการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

๔.๕.๑ แนวความคิด

มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตในแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน ที่จัดส่งสำนักงาน ป.ป.ท. ที่ผ่าน ๆ มาพบว่า ส่วนใหญ่ได้นำขั้นตอนการปฏิบัติงานตามระเบียบ กฎหมายและ มาตรการอบรมปลูกจิตสำนึก โครงการอบรมให้ความรู้ หรือนโยบาย มาตรการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่ประกาศ ในภาพรวมขององค์กรมากำหนดเป็นมาตรการ โดยไม่สอดคล้อง ตรงประเด็นจุดเสี่ยงการทุจริตที่แท้จริง คู่มือฉบับนี้ขอแนะนำตัวอย่าง การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ เพื่อให้คดี การทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง ตามเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนแม่บทย่อยด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

การจัดทำมาตรการเป็นวิธีการออกแบบระบบหรือกระบวนการอย่างเป็นระบบ ซึ่งสิ่งที่ต้องการ อันดับแรกของการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต คือ ผลลัพธ์ (Outcome) ซึ่งการที่จะบรรลุ เป้าหมายจะต้องมีวิธีการ (How To) อันประกอบด้วยกระบวนการนำเข้า (Input) เช่น ขั้นตอน กระบวนการ เพื่อให้มาตรการที่ตั้งไว้บรรลุเป้าหมาย หากมีผลลัพธ์เกิดขึ้นมากกว่า ๑ อย่าง ผลลัพธ์นั้นเป็นผลพลอยได้ (By Product) ของมาตรการที่กำหนดไว้

ข้อมูลที่น่ามาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ต้องได้มาจากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามรูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต เสมือนเป็น ต้นน้ำ เพื่อนำมาสู่การกำหนดมาตรการได้ตรงจุด เป็นเสมือนกลางน้ำ ส่วนมาตรการที่กำหนดไว้ต้องนำสู่การ บังคับใช้ ด้วยการกำกับ ติดตาม ประเมินผลเพื่อนำมาทบทวนในการปรับมาตรการให้สามารถควบคุมความ เสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการที่ดีต้องสามารถตอบสนอง รูปแบบพฤติการณ์ของความเสี่ยงที่ค้นพบ เป็นเสมือนปลายน้ำ มาตรการต่างๆ ต้องมีการทบทวน ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพราะรูปแบบการทุจริต มีการพัฒนาเปลี่ยนรูปแบบอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน

๔.๕.๒ แนวตัวอย่าง การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Control)

๔.๕.๓ การควบคุมการปฏิบัติงาน (Operational Control)

Operational Control การระบุมาตรการควบคุม ขั้นตอนตรวจสอบการทำงาน หรือข้อปฏิบัติอะไรที่ใช้ลดหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต เช่น

- จัดให้มี Documentation ในการปฏิบัติงาน เช่น การบันทึกภาพ เสียง ฯลฯ
- การใช้เอกสาร การรับรองตนเองเพื่อควบคุมในขั้นตอนที่ไม่สามารถตรวจสอบได้

หรือตรวจสอบได้ยาก หรือไม่สามารถพิสูจน์ได้

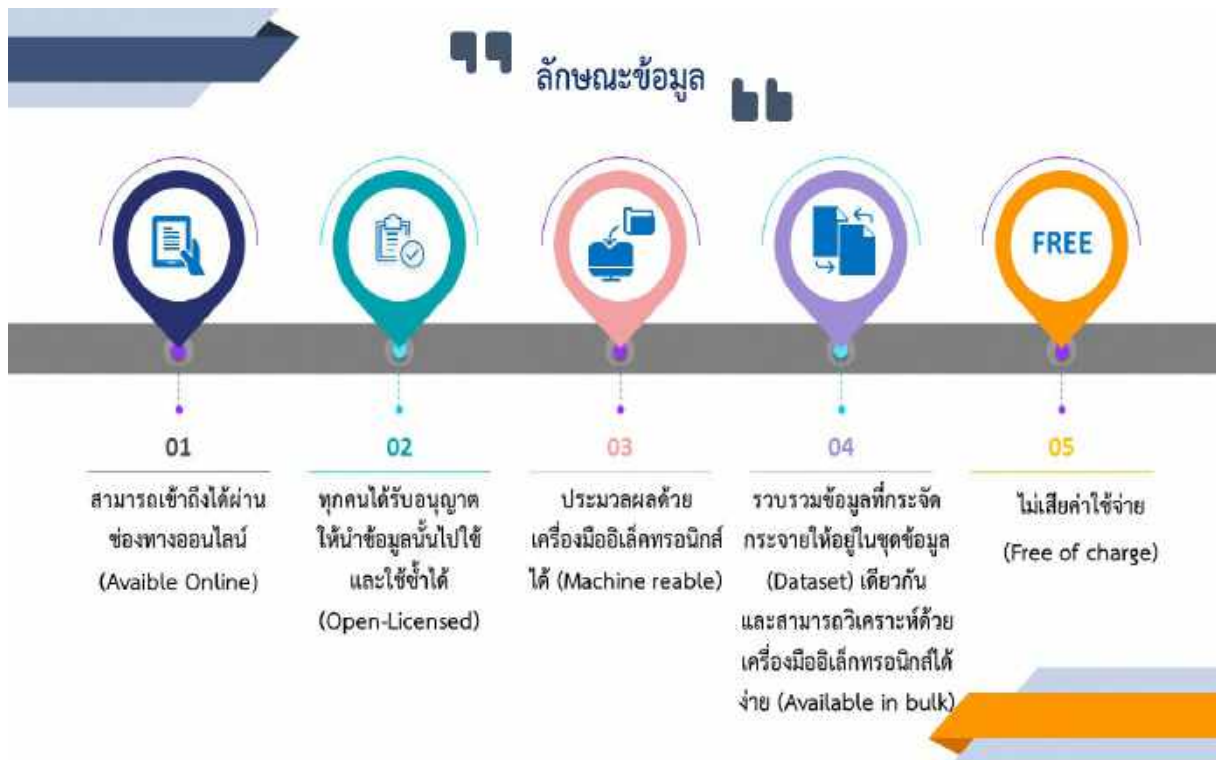
- การแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบการตรวจสอบ ตรวจสอบ
- การกระทบข้อมูล อย่างน้อย ๒ แหล่งข้อมูลให้ตรงกัน
- การตรวจนับทางกายภาพจริง (ไม่ตรวจเพียงเอกสารอย่างเดียว)
- การใช้ระบบเทคโนโลยีมาสนับสนุนการให้บริการ เพื่อลดการเผชิญหน้า
- เปลี่ยน/ปรับ Process
- ลดขั้นตอน ลดดุลพินิจ

๔.๕.๔ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) เช่น

๔.๕.๔.๑ การเปิดเผยข้อมูล

ข้อมูลเปิดภาครัฐ หมายถึง ข้อมูลของรัฐบาลที่ถูกเปิดเผยผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงนำไปใช้ต่อหรือแจกจ่ายได้โดยปราศจากข้อจำกัดใดๆ (องค์การสหประชาชาติ, ๒๐๑๖) รัฐบาลเปิด คือ วัฒนธรรมการกำกับดูแลที่ส่งเสริมหลักการของความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอันที่จะสนับสนุนประชาธิปไตยโดยรวม (OECD, ๒๐๑๗)

คุณลักษณะของข้อมูลเปิด (World Wide Web Foudation, 2015)

➤ ลักษณะของข้อมูลที่เปิดเผย (Open Data)

- ๑) ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ (Complete)
- ๒) เป็นข้อมูลพื้นฐานไม่ถูกปรุงแต่ง (Primary)
- ๓) อยู่ในเวลาที่เหมาะสมเพื่อรักษาคุณภาพของข้อมูล (Timely)
- ๔) สะดวกในการเข้าถึง (Accessible)
- ๕) สามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สามารถประมวลผลได้ (Machine Process able)
- ๖) ต้องเปิดเผยโดยไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discriminatory)
- ๗) ต้องไม่มีลิขสิทธิ์ (Non-proprietary)
- ๘) ทุกคนมีสิทธิใช้ข้อมูลได้ (License-free)

การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแล้ว ข้อมูลเหล่านี้ประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ บริการ หรือสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ซึ่งเป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งยังช่วยลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มมูลค่าให้กับหน่วยงานราชการ ตลอดจนเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของภาครัฐ ลดโอกาสการเกิดทุจริตที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติราชการสามารถบรรลุเป้าประสงค์เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศและพัฒนาสู่ความยั่งยืนได้อย่างสมบูรณ์

๔.๕.๔.๒ การจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อเป็นมาตรการควบคุมความเสี่ยงการเรียกรับ หรือ ยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ไม่รับสินบน สินน้ำใจ และไม่เรียกร้องผลประโยชน์รวมถึงการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับ

ผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน จากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของกระบวนการงานที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โดยต้องเป็นมาตรการที่เป็นผลมาจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเฉพาะกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต แนวปฏิบัติต้องสอดคล้องกับลักษณะงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (ต้องไม่เป็นนโยบาย มาตรการ คู่มือ หรือแนวทางที่ประกาศในภาพรวมของหน่วยงานที่ไม่มีการระบุเฉพาะเจาะจงสำหรับเจ้าหน้าที่ประเภทที่มีความเสี่ยงสูงชัดเจน)

ตัวอย่าง การจะรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ จากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องสามารถตอบคำถามนี้ให้ได้ก่อน

- ใครให้ ถ้าไม่ใช่เรามีตำแหน่งหน้าที่นี้เค้าจะให้เราหรือไม่
- ให้อะไร ของขวัญ สินน้ำใจ หรือการเลี้ยงรับรองหรูหรา หรือแพงเกินไปหรือไม่
- ให้เมื่อใด ช่วงเวลาหรือความบ่อยครั้งในการให้หรือเลี้ยงรับรอง
- เช่น ใกล้การขออนุมัติอนุญาต ต่อใบอนุญาต ประมูลโครงการของรัฐ
- ทำไมต้องรับ รับแล้วจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงดุลยพินิจ หรือเอื้อประโยชน์
- ภายหลังหรือไม่ ผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น

สินบน (Bribery) : ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ที่เสนอว่าจะให้ สัญญาว่าจะให้ มอบให้ การยอมรับ การให้ หรือการร้องขอสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันส่งผลต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในลักษณะจงใจให้กระทำการ หรือไม่กระทำการที่ขัดต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ

ค่าอำนวยความสะดวก : คือค่าใช้จ่ายจำนวนเล็กน้อยที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐอย่างไม่เป็นทางการเป็นการให้เพียงเพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะดำเนินการตามขั้นตอน กระบวนการหรือเป็นการกระตุ้นให้ดำเนินการอย่างรวดเร็วขึ้น โดยกระบวนการนั้นไม่ต้องใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นการกระทำอันชอบด้วยหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้น

ค่ารับรอง และของขวัญ ค่ารับรองและของขวัญ : เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของผู้รับบริการรัฐ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี หรือเป็นการแสดงออกซึ่งสินน้ำใจ วัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งอาจรวมถึง ค่าที่พัก ค่าโดยสาร การศึกษาดูงาน ค่าอาหารและเครื่องดื่ม บัตรกำนัล ฯลฯ

สินน้ำใจ : คือความเอื้อเฟื้อเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการมีน้ำใจ ความมีมิตรไมตรี การดูแลกันและกัน เป็นต้น โดยอาจหวังการเอาประโยชน์จากการใช้อำนาจรัฐของผู้รับในอนาคต

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เป็นค่าสิ่งของใด ๆ ที่มีค่าทางการเงินรวมถึงสิ่งใช้แทนเงินสดและสิ่งที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นสินค้าหรือบริการได้

ข้อควรระวัง : การรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาและการรับของขวัญ จากการปฏิบัติหน้าที่ จะมีความแตกต่างกัน โดยธรรมจรรยา: หมายถึง การรับทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลที่ให้กันในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ ซึ่งแตกต่างจากการรับของขวัญ ของกำนัล จากการปฏิบัติหน้าที่ การรับของขวัญ หรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ อาจมีความเสี่ยงเป็นการรับสินบน ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of interests: COI) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่าง การขัดกันของประโยชน์ส่วนตนของเจ้าหน้าที่ นักการเมือง หรือพนักงานที่นำมาตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ส่วนรวม จนทำให้เกิดความไม่เป็นกลาง ไม่มีความสมดุลและไม่ถูกต้องของผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับส่วนรวมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เท่าที่ควร ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะสามารถนำไปสู่การทุจริตได้

ประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ มี ๓ ประเภทได้แก่

๑. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง (actual) คือ มีความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและสาธารณะเกิดขึ้น

๒. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น (perceived & apparent) เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่คนเห็นว่ามี แต่จริงๆอาจไม่มีก็ได้ถ้าจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้อย่างขาดประสิทธิภาพ ก็อาจนำมา

ซึ่งผลเสียไม่น้อยกว่าการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ข้อนี้แสดงว่าเจ้าหน้าที่ไม่เพียงแต่จะต้องประพฤติตนอย่างมีจริยธรรมเท่านั้นแต่ต้องทำให้คนอื่น ๆ รับรู้ และเห็นด้วยว่าไม่ได้รับประโยชน์เช่นนั้นจริง

๓. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ (potential) ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบันอาจจะทับซ้อนกับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

สำหรับลักษณะการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดในปัจจุบันมี ๙ ลักษณะ ดังนี้

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ
๒. การทำธุรกิจกับตนเองหรือเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานที่ตนสังกัด
๓. การทำงานหลังจากพ้นตำแหน่งเจ้าหน้าที่หรือเกษียณอายุราชการ
๔. การทำงานอาชีพพิเศษที่ตรงกับหน้าที่ของรัฐ
๕. การใช้ข้อมูลภายในของทางราชการเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง
๖. การใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อผลทางการเมือง
๘. การใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง
๙. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่นลักษณะพฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๔.๕.๕ การควบคุม การตรวจสอบ (Monitoring Control)

การออกแบบระบบตรวจเฝ้าระวัง (MONITORING SYSTEM) วงรอบการติดตามผลและ/หรือรอบการสุ่มตรวจสอบ ตรวจสอบอะไร ใครเป็นผู้ตรวจ เป็นระยะตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ/การตรวจแบบไม่แจ้งล่วงหน้า (Surprise check) หรือการวางระบบในการตรวจสอบถ่วงดุล (Check and Balance) การแบ่งแยกหน้าที่เพื่อลดช่องทางการเกิดการทุจริต ตามหลัก 3-Lines of Denfense ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability System) เป็นต้น

ส่วนที่ ๕

การรายงานและแบบรายงาน

๕.๑ การรายงานประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

๑) การรายงาน สำนักงาน ป.ป.ท. ได้กำหนดรอบการรายงานไว้ ๒ รอบ ดังนี้

(รอบที่ ๑) รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานต้องจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ตามแบบรายงาน ในรูปแบบ ไฟล์ MS Excel และเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน (จัดส่งภายในวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๗)

สำหรับโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ให้แนบรายละเอียดประมาณการงบประมาณแต่ละรายการของโครงการ ตามแบบรายงาน ในรูปแบบไฟล์ MS Excel พร้อมรายงานรอบที่ ๑ ทุกโครงการ

(รอบที่ ๒) รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานต้องรายงานผลหรือความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต และให้เผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน ตามแบบรายงาน ในรูปแบบไฟล์ MS Excel (จัดส่งภายในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗)

ทั้งนี้ ให้จัดส่งรายงานประเมินความเสี่ยงการทุจริต (รายงานรอบที่ ๑ และรายงานรอบที่ ๒) มายังกลุ่มงานประเมินความเสี่ยงการทุจริตในภาครัฐ กองบริหารความเสี่ยงและสกัดกั้นการทุจริตในภาครัฐ ในรูปแบบไฟล์ MS Excel มายังไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ Email : risk_29@pacc.go.th

๒) แบบรายงาน

๒.๑) แบบรายงานรอบที่ ๑

(๑) แบบรายงาน Sheet ที่ ๑ แบบรายงานการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
(ใช้กับทุกหน่วยงาน)

(๒) แบบรายงาน Sheet ที่ ๒ แบบรายงานการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
(ใช้กับทุกหน่วยงาน)

(๓) แบบรายงาน Sheet ที่ ๓ แบบรายงานแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต
(ใช้กับทุกหน่วยงาน)

(๔) แบบรายงาน Sheet ที่ ๔ แบบรายงานประมาณการงบประมาณโครงการจัดซื้อจัดจ้าง
(ใช้กับหน่วยงานที่ประเมินความเสี่ยงการทุจริตด้านที่ ๓)

๒.๒) แบบรายงานรอบที่ ๒

(๑) แบบรายงาน Sheet ที่ ๕ แบบรายงานผลการดำเนินการแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต
(ใช้กับทุกหน่วยงาน)

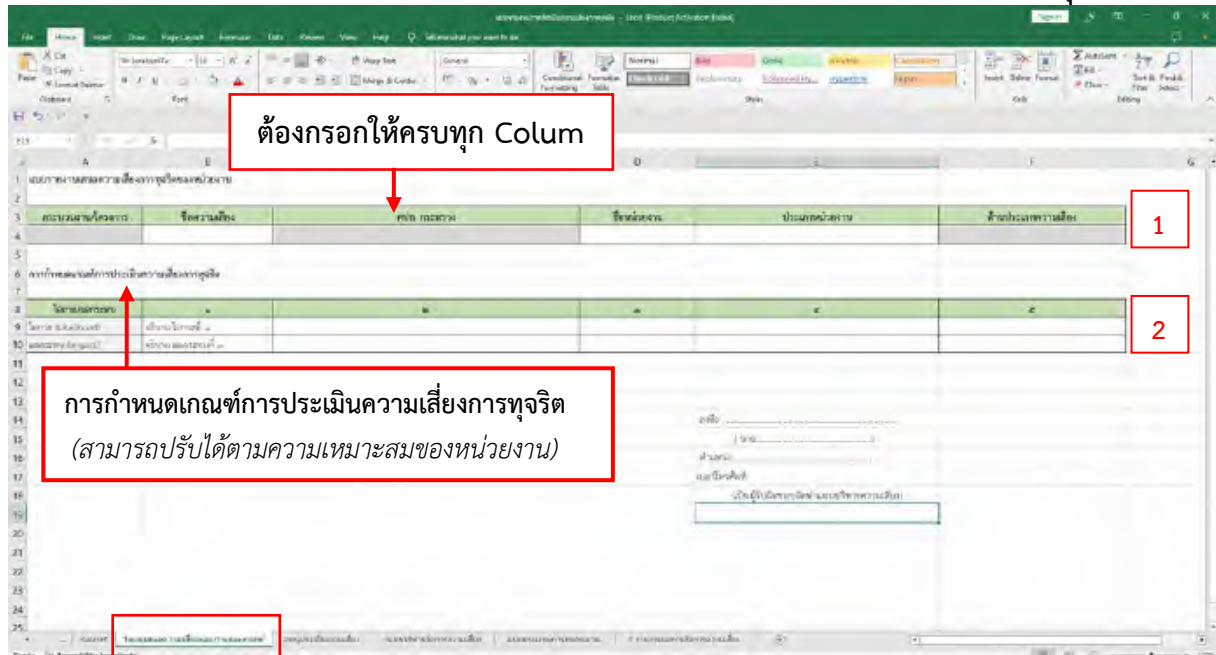

๕.๒ ตัวอย่างแบบรายงานประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

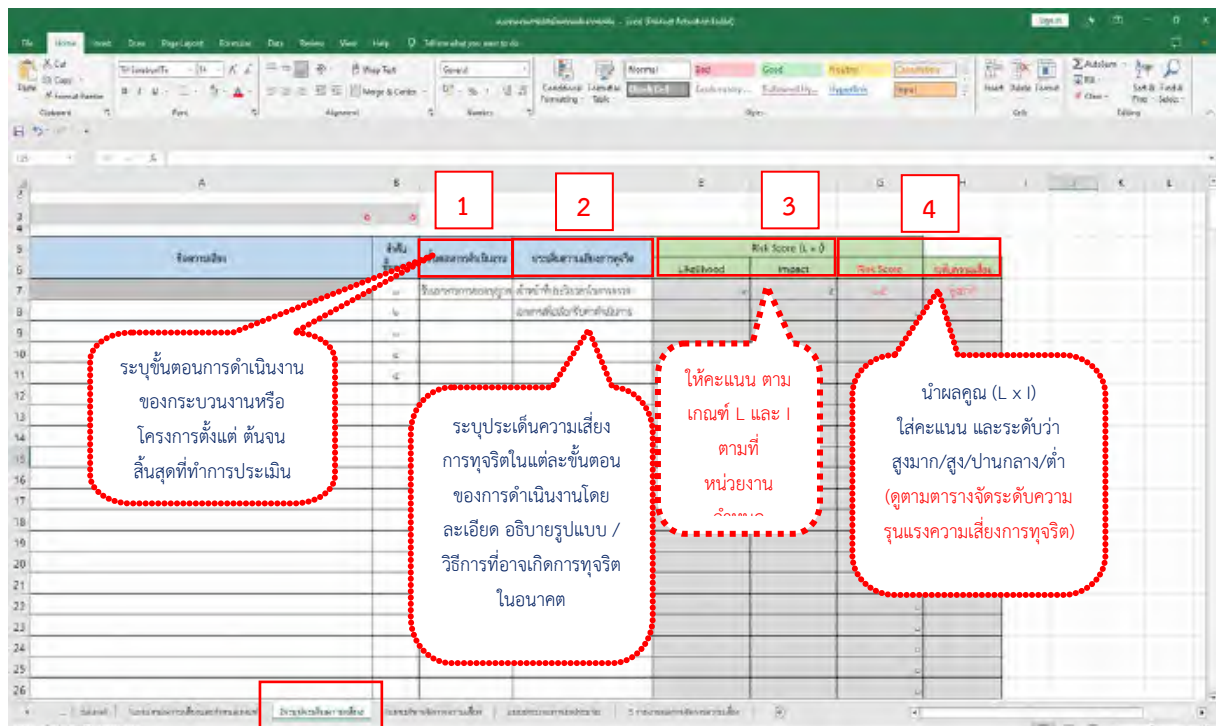
แบบรายงานรอบที่ ๑

โดยมีรายละเอียดของแบบรายงาน ดังนี้

แบบรายงาน Sheet ที่ ๑ แบบรายงานการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบบรายงาน Sheet ที่ ๒ แบบรายงานการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

แบบรายงาน Sheet ที่ ๓ แบบรายงานแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ต้องสอดคล้องกับประเด็นความเสี่ยง และมีวิธีดำเนินการที่สามารถดำเนินการได้ในงบประมาณ พ.ศ. 2567

แบบรายงาน Sheet ที่ ๔ แบบรายงานประมาณการงบประมาณโครงการจัดซื้อจัดจ้าง

หมายเหตุ : กรณีหน่วยงานที่เลือกความเสี่ยงการจัด
ด้านที่ 3 โครงการจัดซื้อจัดจ้าง ขอให้หน่วยงานกรอก
ข้อมูลรายละเอียดใน Sheet ที่ 4

ส่วนที่ ๖

ภาคผนวก

๖.๑ กระบวนการ/โครงการ ที่ต้องทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ มีรายละเอียด ดังนี้
กระบวนการหรือโครงการที่ต้องทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ประเภทที่	รายละเอียด
๑	หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า : ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด จำนวน ๑ กระบวนการ/โครงการ เพียงอย่างเดียวหนึ่ง
๒	รัฐวิสาหกิจ : ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ
๓	องค์การมหาชน : ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ
๔	หน่วยงานอื่นๆของรัฐ : ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ
๕	จังหวัด : จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ (งบพัฒนาจังหวัด /กลุ่มจังหวัด) ของส่วนราชการระดับภูมิภาค
๖	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กทม. สำนักงานเขต กทม และเมืองพัทยา) (๑) กรุงเทพมหานคร ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ (๒) สำนักงานเขตใน กทม. ๕๐ เขต และเมืองพัทยา ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต กระบวนการให้บริการ ตาม พรบ.การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘ ให้คัดเลือก ๑ กระบวนการ

๖.๒ รายชื่อหน่วยงาน

๖.๒.๑ หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด จำนวน ๑ กระบวนงาน/โครงการ เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง (รายละเอียด ดังนี้)

กระบวนงานหรือโครงการที่ต้องประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ที่	๑. สำนักงานกฤษฎมนตรี	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนงาน/งาน/โครงการ
๑	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๒	กรมประชาสัมพันธ์	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๓	สำนักคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
ที่	๒. กระทรวงกลาโหม	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนงาน/งาน/โครงการ
๔	สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๕	กองทัพบก	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๖	กองทัพอากาศ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๗	กองทัพบก	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๘	กองบัญชาการกองทัพไทย	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
ที่	๓. กระทรวงการคลัง	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนงาน/งาน/โครงการ
๙	สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๑๐	กรมธนารักษ์	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๑๑	กรมบัญชีกลาง	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๑๒	กรมศุลกากร	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๑๓	กรมสรรพสามิต	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๑๔	กรมสรรพากร	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๑๕	สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๑๖	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๑๗	สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย รัฐวิสาหกิจ	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
ที่	๔. กระทรวงการต่างประเทศ	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนงาน/งาน/โครงการ
๑๘	สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๙	กรมการกงสุล	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๒๐	กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ

๒๑	กรมพิธีการทูต	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๒๒	กรมยุโรป	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๒๓	กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๒๔	กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๒๕	กรมอาเซียน	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๒๖	กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๒๗	กรมสารนิเทศ	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๒๘	กรมองค์การระหว่างประเทศ	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๒๙	กรมเอเชียตะวันออก	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๓๐	กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
ที่	๕. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๓๑	สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๓๒	กรมพลศึกษา	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๓๓	กรมการท่องเที่ยว	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
ที่	๖. กระทรวงพลังงาน	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๓๔	สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓๕	กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๓๖	กรมธุรกิจพลังงาน	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๓๗	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๓๘	สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
ที่	๗. กระทรวงพาณิชย์	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๓๙	สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๔๐	กรมการค้าต่างประเทศ	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๔๑	กรมการค้าภายใน	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๔๒	กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ

๔๓	กรมทรัพย์สินทางปัญญา	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๔๔	กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๔๕	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๔๖	สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
ที่	๘. กระทรวงมหาดไทย	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๔๗	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๔๘	กรมการปกครอง	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ การให้บริการที่กระทบต่อความมั่นคง (เช่น งานด้านสัญชาติ การทำบัตรประชาชน การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน) ของหน่วยงาน ระดับอำเภอ
๔๙	กรมการพัฒนาชุมชน	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๕๐	กรมที่ดิน	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๕๑	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๕๒	กรมโยธาธิการและผังเมือง	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๕๓	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ กระบวนการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ เฉพาะกิจให้กับ เทศบาลตำบล และ อบต.
ที่	๙. กระทรวงยุติธรรม	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๕๔	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๕๕	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๕๖	กรมบังคับคดี	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๕๗	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๕๘	กรมราชทัณฑ์	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ การวางระบบและการกำกับดูแลการจัดซื้อ เครื่องบริโภคให้กับผู้ต้องขัง
๕๙	กรมสอบสวนคดีพิเศษ	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๖๐	สำนักงานกิจการยุติธรรม	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๖๑	สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด

๖๒	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารเงินกองทุนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
๖๓	กรมคุมประพฤติ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
ที่	๑๐. กระทรวงแรงงาน	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๖๔	สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๖๕	กรมการจัดหางาน	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๖๖	กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๖๗	กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๖๘	สำนักงานประกันสังคม	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารเงินกองทุนประกันสังคม
ที่	๑๑. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๖๙	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๗๐	กรมชลประทาน	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๗๑	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๗๒	กรมประมง	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๗๓	กรมปศุสัตว์	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๗๔	กรมพัฒนาที่ดิน	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๗๕	กรมวิชาการเกษตร	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๗๖	กรมส่งเสริมการเกษตร	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๗๗	กรมส่งเสริมสหกรณ์	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารกองทุนสหกรณ์
๗๘	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๗๙	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๘๐	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๘๑	กรมการข้าว	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๘๒	กรมหม่อนไหม	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๘๓	กรมฝนหลวงและการบินเกษตร	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด

ที่	๑๒. กระทรวงคมนาคม	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๘๔	สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๘๕	กรมเจ้าท่า	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๘๖	กรมการขนส่งทางบก	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๘๗	กรมท่าอากาศยาน	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๘๘	กรมทางหลวง	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๘๙	กรมทางหลวงชนบท	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๙๐	สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๙๑	กรมการขนส่งทางราง	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
ที่	๑๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๙๒	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๓	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.)
๙๓	กรมควบคุมมลพิษ	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๙๔	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๙๕	กรมทรัพยากรธรณี	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๙๖	กรมทรัพยากรน้ำ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๙๗	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๙๘	กรมป่าไม้	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๙๙	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๑๐๐	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๐๑	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
ที่	๑๔. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๑๐๒	สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๐๓	กรมอุตุนิยมวิทยา	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๐๔	สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๐๕	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด

ที่	๑๕. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๑๐๖	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
๑๐๗	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารกองทุนคุ้มครองเด็ก
๑๐๘	กรมกิจการผู้สูงอายุ	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารกองทุนผู้สูงอายุ
๑๐๙	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารกองทุนส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ
๑๑๐	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การกำกับ ดูแลการดำเนินงานของนิคมสร้างตนเอง
๑๑๑	กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
ที่	๑๖. กระทรวงวัฒนธรรม	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๑๑๒	สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๑๓	กรมการศาสนา	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๑๔	กรมศิลปากร	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๑๕	กรมส่งเสริมวัฒนธรรม	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๑๖	สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๑๗	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
ที่	๑๗. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๑๑๘	สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๑๙	กรมวิทยาศาสตร์บริการ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๒๐	สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๒๑	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ กระบวนการทุนวิจัยและนวัตกรรม

ที่	๑๘. กระทรวงศึกษาธิการ	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๑๒๒	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ กระบวนการจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษา เอกชน
๑๒๓	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๒๔	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๒๕	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ กระบวนการ ระบบการอุดหนุนเงิน การศึกษาของรัฐ
๑๒๖	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน	๒	เงินอุดหนุนการศึกษาโรงเรียนเอกชน (เงินอุดหนุนรายบุคคล)
๑๒๗	สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๒๘	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
ที่	๑๙. กระทรวงสาธารณสุข	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๑๒๙	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๑๓๐	กรมการแพทย์	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๓๑	กรมควบคุมโรค	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๓๒	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๓๓	กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๓๔	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๓๕	กรมสุขภาพจิต	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๓๖	กรมอนามัย	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๓๗	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทาง ราชการ
๑๓๘	สถาบันพระบรมราชชนก	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
ที่	๒๐. กระทรวงอุตสาหกรรม	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๑๓๙	สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๑๔๐	กรมโรงงานอุตสาหกรรม	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๑๔๑	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๑๔๒	กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๑๔๓	สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล ทราย	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ

๑๔๔	สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๑๔๕	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
ที่	หน่วยงานไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง	ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
		ด้านที่	กระบวนการ/งาน/โครงการ
๑๔๖	สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๔๗	สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๔๘	สำนักข่าวกรองแห่งชาติ	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๔๙	สำนักงบประมาณ	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๕๐	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๕๑	สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อ ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๕๒	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๕๓	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๕๔	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ พลเรือน	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๕๕	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๕๖	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ ราชการ	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๕๗	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ กระบวนการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
๑๕๘	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๕๙	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอก เงิน	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๖๐	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	๑	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๑๖๑	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ
๑๖๒	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๖๓	ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดน ภาคใต้	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๖๔	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร	๒	การใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจ

๑๖๕	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
๑๖๖	สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง	๓	โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด
หมายเหตุ : กรณีหากหน่วยงานไม่สามารถดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตตามกระบวนการ/โครงการ ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด ขอให้หน่วยงานทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามความเหมาะสมของหน่วยงาน ทั้งนี้ให้หน่วยงานระบุเหตุผลประกอบไปด้วย			

๖.๒.๒ หน่วยงานประเภทรัฐวิสาหกิจ ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด ดังนี้

ลำดับที่	รายชื่อหน่วยงาน
๑	ธนาคารอาคารสงเคราะห์
๒	ธนาคารออมสิน
๓	ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย
๔	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
๕	ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย
๖	ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย
๗	บริษัท บริหารสินทรัพย์ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำกัด
๘	สำนักงานธนาคุณเคราะห์
๙	สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
๑๐	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
๑๑	การไฟฟ้านครหลวง
๑๒	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
๑๓	การประปานครหลวง
๑๔	การประปาสวนภูมิภาค
๑๕	การทางพิเศษแห่งประเทศไทย
๑๖	การรถไฟแห่งประเทศไทย
๑๗	การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย
๑๘	การทำเรือแห่งประเทศไทย
๑๙	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
๒๐	การยางแห่งประเทศไทย
๒๑	การเคหะแห่งชาติ
๒๒	การยาสูบแห่งประเทศไทย
๒๓	การกีฬาแห่งประเทศไทย
๒๔	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ลำดับที่	รายชื่อหน่วยงาน
๒๕	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
๒๖	องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ
๒๗	องค์การสะพานปลา
๒๘	องค์การคลังสินค้า
๒๙	องค์การจัดการน้ำเสีย
๓๐	องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
๓๑	องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
๓๒	องค์การเภสัชกรรม
๓๓	องค์การสุรา กรมสรรพสามิต
๓๔	องค์การตลาด
๓๕	องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย
๓๖	องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย
๓๗	องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
๓๘	องค์การสวนพฤกษศาสตร์
๓๙	บริษัท ขนส่ง จำกัด
๔๐	บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด
๔๑	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๔๒	บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด
๔๓	บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)
๔๔	บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
๔๕	บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)
๔๖	บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด
๔๗	บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด
๔๘	บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม
๔๙	โรงงานไฟ กรมสรรพสามิต
๕๐	สถาบันการบินพลเรือน
๕๑	โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๕๒	บริษัท สหโรงแรมและการท่องเที่ยว จำกัด

๖.๒.๓ หน่วยงานประเภทองค์การมหาชน ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด ดังนี้

ลำดับที่	รายชื่อหน่วยงาน
๑	องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)
๒	สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล
๓	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม

ลำดับที่	รายชื่อหน่วยงาน
๔	สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
๕	สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
๖	สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน)
๗	สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)
๘	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
๙	สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
๑๐	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
๑๑	สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
๑๒	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม
๑๓	สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)
๑๔	สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)
๑๕	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
๑๖	สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน)
๑๗	สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)
๑๘	สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)
๑๙	สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)
๒๐	สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)
๒๑	สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน)
๒๒	สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
๒๓	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
๒๔	สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
๒๕	สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)
๒๖	กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
๒๗	กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
๒๘	สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
๒๙	สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
๓๐	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
๓๑	สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน)
๓๒	สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
๓๓	สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน)
๓๔	องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)
๓๕	สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
๓๖	ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน)
๓๗	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
๓๘	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
๓๙	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ลำดับที่	รายชื่อหน่วยงาน
๔๐	สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
๔๑	สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
๔๒	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
๔๓	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๔๔	สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน)
๔๕	โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์
๔๖	สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ
๔๗	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
๔๘	ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
๔๙	โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน)
๕๐	สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ
๕๑	หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
๕๒	สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)
๕๓	สถาบันวัคซีนแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
๕๔	สำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน)
๕๕	สำนักงานกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง
๕๖	สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
๕๗	สถาบันอนุญาโตตุลาการ

๖.๒.๔ หน่วยงานประเภทหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด ดังนี้

ลำดับที่	รายชื่อหน่วยงาน
๑	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
๒	องค์การส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
๓	องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย
๔	สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
๕	สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
๖	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
๗	สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
๘	ธนาคารแห่งประเทศไทย
๙	สถาบันคุ้มครองเงินฝาก
๑๐	สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
๑๑	สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย
๑๒	ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์
๑๓	สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

๑๔	ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
๑๕	สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ
๑๖	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

๖.๒.๕ จังหวัด ๗๖ จังหวัด ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด ดังนี้

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน
๑	สำนักงานจังหวัดกระบี่
๒	สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี
๓	สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์
๔	สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร
๕	สำนักงานจังหวัดขอนแก่น
๖	สำนักงานจังหวัดจันทบุรี
๗	สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา
๘	สำนักงานจังหวัดชลบุรี
๙	สำนักงานจังหวัดชัยนาท
๑๐	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
๑๑	สำนักงานจังหวัดชุมพร
๑๒	สำนักงานจังหวัดเชียงราย
๑๓	สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่
๑๔	สำนักงานจังหวัดตรัง
๑๕	สำนักงานจังหวัดตราด
๑๖	สำนักงานจังหวัดตาก
๑๗	สำนักงานจังหวัดนครนายก
๑๘	สำนักงานจังหวัดนครปฐม
๑๙	สำนักงานจังหวัดนครพนม
๒๐	สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา
๒๑	สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช
๒๒	สำนักงานจังหวัดนครสวรรค์
๒๓	สำนักงานจังหวัดนนทบุรี
๒๔	สำนักงานจังหวัดนราธิวาส
๒๕	สำนักงานจังหวัดน่าน
๒๖	สำนักงานจังหวัดบึงกาฬ
๒๗	สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์
๒๘	สำนักงานจังหวัดปทุมธานี
๒๙	สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๓๐	สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี
๓๑	สำนักงานจังหวัดปัตตานี

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน
๓๒	สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๓๓	สำนักงานจังหวัดพะเยา
๓๔	สำนักงานจังหวัดพังงา
๓๕	สำนักงานจังหวัดพัทลุง
๓๖	สำนักงานจังหวัดพิจิตร
๓๗	สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก
๓๘	สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี
๓๙	สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์
๔๐	สำนักงานจังหวัดแพร่
๔๑	สำนักงานจังหวัดภูเก็ต
๔๒	สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม
๔๓	สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร
๔๔	สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
๔๕	สำนักงานจังหวัดยโสธร
๔๖	สำนักงานจังหวัดยะลา
๔๗	สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด
๔๘	สำนักงานจังหวัดระนอง
๔๙	สำนักงานจังหวัดระยอง
๕๐	สำนักงานจังหวัดราชบุรี
๕๑	สำนักงานจังหวัดลพบุรี
๕๒	สำนักงานจังหวัดลำปาง
๕๓	สำนักงานจังหวัดลำพูน
๕๔	สำนักงานจังหวัดเลย
๕๕	สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ
๕๖	สำนักงานจังหวัดสกลนคร
๕๗	สำนักงานจังหวัดสงขลา
๕๘	สำนักงานจังหวัดสตูล
๕๙	สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ
๖๐	สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม
๖๑	สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร
๖๒	สำนักงานจังหวัดสระแก้ว
๖๓	สำนักงานจังหวัดสระบุรี
๖๔	สำนักงานจังหวัดสิงห์บุรี
๖๕	สำนักงานจังหวัดสุโขทัย
๖๖	สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี
๖๗	สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน
๖๘	สำนักงานจังหวัดสุรินทร์
๖๙	สำนักงานจังหวัดหนองคาย
๗๐	สำนักงานจังหวัดหนองบัวลำภู
๗๑	สำนักงานจังหวัดอ่างทอง
๗๒	สำนักงานจังหวัดอุดรธานี
๗๓	สำนักงานจังหวัดอำนาจเจริญ
๗๔	สำนักงานจังหวัดอุดรดิษฐ์
๗๕	สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี
๗๖	สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี

๖.๒.๖ **องค์กรปกครองรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตใน กทม. ๕๐ เขตและเมืองพัทยา) จำนวน ๕๒ หน่วยงาน** ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด ดังนี้

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน
๑	กรุงเทพมหานคร
๒	เมืองพัทยา
๓	สำนักงานเขตพระนคร
๔	สำนักงานเขตดุสิต
๕	สำนักงานเขตหนองจอก
๖	สำนักงานเขตบางรัก
๗	สำนักงานเขตบางเขน
๘	สำนักงานเขตบางกะปิ
๙	สำนักงานเขตปทุมวัน
๑๐	สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
๑๑	สำนักงานเขตพระโขนง
๑๒	สำนักงานเขตมีนบุรี
๑๓	สำนักงานเขตลาดกระบัง
๑๔	สำนักงานเขตยานนาวา
๑๕	สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์
๑๖	สำนักงานเขตพญาไท
๑๗	สำนักงานเขตธนบุรี
๑๘	สำนักงานเขตบางกอกใหญ่
๑๙	สำนักงานเขตห้วยขวาง
๒๐	สำนักงานเขตคลองสาน
๒๑	สำนักงานเขตตลิ่งชัน
๒๒	สำนักงานเขตบางกอกน้อย

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน
๒๓	สำนักงานเขตบางขุนเทียน
๒๔	สำนักงานเขตภาษีเจริญ
๒๕	สำนักงานเขตหนองแขม
๒๖	สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ
๒๗	สำนักงานเขตบางพลัด
๒๘	สำนักงานเขตดินแดง
๒๙	สำนักงานเขตบึงกุ่ม
๓๐	สำนักงานเขตสาทร
๓๑	สำนักงานเขตบางซื่อ
๓๒	สำนักงานเขตจตุจักร
๓๓	สำนักงานเขตบางคอแหลม
๓๔	สำนักงานเขตประเวศ
๓๕	สำนักงานเขตคลองเตย
๓๖	สำนักงานเขตสวนหลวง
๓๗	สำนักงานเขตจอมทอง
๓๘	สำนักงานเขตดอนเมือง
๓๙	สำนักงานเขตราชเทวี
๔๐	สำนักงานเขตลาดพร้าว
๔๑	สำนักงานเขตวัฒนา
๔๒	สำนักงานเขตบางแค
๔๓	สำนักงานเขตหลักสี่
๔๔	สำนักงานเขตสายไหม
๔๕	สำนักงานเขตคันนายาว
๔๖	สำนักงานเขตสะพานสูง
๔๗	สำนักงานเขตวังทองหลาง
๔๘	สำนักงานเขตคลองสามวา
๔๙	สำนักงานเขตบางนา
๕๐	สำนักงานเขตทวีวัฒนา
๕๑	สำนักงานเขตทุ่งครุ
๕๒	สำนักงานเขตบางบอน

๖.๓ มติคณะรัฐมนตรี ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

หน้า ๑

เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๕๔ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

โดยที่ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ นั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งต่อมายุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ ส่งผลให้ต้องมีการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ดำเนินการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศตามขั้นตอนของกฎหมายแล้วเสร็จ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ได้ดำเนินการเสนอร่างแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้วยแล้ว

บัดนี้ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ และรัฐสภารับทราบแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงให้ประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่
 ด้วยปรากฏว่าการทุจริตเชิงนโยบาย (Policy Corruption) ได้ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งในด้านทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนา (เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ เงินกู้ยืม และอื่น ๆ) และโอกาสในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงเป็นอันมาก จากการศึกษาและข้อเสนอแนะของสำนักงาน ป.ป.ช. การป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายสามารถดำเนินการได้ทั้งในขั้นตอนการพัฒนา นโยบายทางการเมือง (Policy Development Stage) (ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ขอความร่วมมือจากสำนักงาน กกต. ในการดำเนินการตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงกับทุกพรรคการเมืองตามหน้าที่และอำนาจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว) และในขั้นตอนของการนำนโยบายไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation Stage) ซึ่งประการหลังนี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน และหากมีการป้องกันได้ก็จะช่วยลดความสูญเสียอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ แนวคิดคือการนำการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการทุจริตมาใช้ในการริเริ่มและดำเนินโครงการที่มีวงเงินสูง (ตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาท หรือ ๑,๐๐๐ ล้านบาท ขึ้นไป) หรือโครงการที่มีผลกระทบในวงกว้างต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง (ตามเกณฑ์ที่กำหนด) ทั้งนี้ ในการดำเนินการให้บรรลุผลควรมีการกำหนดกลไกกลางเพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าวให้ชัดเจน และสามารถแบ่งขั้นตอนการดำเนินการได้ ดังนี้

๑. **ขั้นตอนการริเริ่มโครงการ (Project Initiation)** หน่วยงานที่รับผิดชอบการพิจารณางบประมาณ เช่น สำนักงบประมาณ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะต้องกำหนดให้หน่วยงานที่ขอรับการจัดสรรงบประมาณในโครงการที่เข้าเกณฑ์ ต้องส่งข้อมูลการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการทุจริตมาประกอบการพิจารณานั้น โครงการจะไม่ได้รับการพิจารณา
๒. **ขั้นตอนการดำเนินโครงการ (Project Implementation)** หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ติดตาม กำกับดูแล เช่น กรมบัญชีกลาง (การจัดซื้อจัดจ้าง) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (ผู้ตรวจสอบภายนอก) ผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน (หน่วยงานเจ้าของโครงการ) เป็นต้น จะต้องยึดแนวทางตามมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการทุจริตที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ
๓. **ขั้นตอนหลังเสร็จสิ้นโครงการ (Post Project Implementation)** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานเจ้าของโครงการ (รายงานในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR)) สำนักงาน ก.พ.ร. (โดยคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล (คตป.) ของแต่ละหน่วยงาน) จะต้องดำเนินการประเมินผลโครงการและรายงานเพื่อการปรับปรุงมาตรการป้องกันในวงต่อไป

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

๑.๑) ทุกหน่วยงานภาครัฐที่มีโครงการที่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายที่กำหนด (งบประมาณการดำเนินโครงการมากกว่า ๕๐๐ ล้านบาท หรือเป็นโครงการที่มีผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ในวงกว้าง) จะต้องประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตของโครงการดังกล่าว พร้อมทั้งนำเสนอมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมยื่นต่อหน่วยงานที่ทำหน้าที่พิจารณาจัดสรรงบประมาณ

๑.๒) หน่วยงานตรวจสอบ ติดตาม กำกับดูแล เช่น กรมบัญชีกลาง (การจัดซื้อจัดจ้าง) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (ผู้ตรวจสอบภายนอก) และผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน (หน่วยงานเจ้าของโครงการ) วางระบบการตรวจสอบโครงการ และติดตามตรวจสอบทุกโครงการที่มีการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย ภายในปี ๒๕๖๕

๓.๓) หน่วยงานภาครัฐที่มีโครงการตามเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย ในขั้นตอนการดำเนินโครงการ จำนวน ๑ ฉบับ

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ร้อยละของหน่วยงานภาครัฐที่มีโครงการตามเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องนำเสนอข้อมูลการประเมินความเสี่ยงและมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อสำนักงานงบประมาณ ร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๔ และร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๖๕

๒.๒) หน่วยงานตรวจสอบ ดำเนินการติดตาม กำกับดูแลทุกโครงการที่มีการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย ร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๔ และร้อยละ ๑๐๐ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๓) ร้อยละของหน่วยงานที่มีโครงการตามเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องรายงานผลการดำเนินโครงการตามมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงหลังเสร็จสิ้นโครงการผ่านระบบการติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๔ และร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๖๕ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล (คตป.) ของหน่วยงานดังกล่าวและรายงานการประเมินผลโครงการ ร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๔ และร้อยละ ๑๐๐ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๓๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๖๓ - กันยายน ๒๕๖๔)

๒.๕.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณ - บาท

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมบัญชีกลาง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน หน่วยงานเจ้าของโครงการ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล (คตป.))

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** ขั้นตอนการริเริ่มโครงการ (Project Initiation) : สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐประชุมหารือและนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและมิตติคณะรัฐมนตรีให้ทุกหน่วยงานที่มีโครงการเข้าตามเกณฑ์กำหนด จะต้องดำเนินการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตรายโครงการพร้อมทั้งกำหนดมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมเพื่อยืนยันต่อสำนักงานงบประมาณหรือหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่พิจารณาสนับสนุนงบประมาณ

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน

๒) ขั้นตอนที่ ๒ ขั้นตอนการดำเนินโครงการ (Project Implementation) : กรมบัญชีกลาง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงานมีหน้าที่ตรวจสอบกำกับดูแล พิจารณา วางกรอบและแนวทางการติดตาม ตลอดจนดำเนินการกำกับดูแลโครงการตามขั้นตอนที่ ๓ ทุกกรณี โดยยึด หลักการตามมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ผ่านการอนุมัติงบประมาณ

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ - ๖ เดือน

๓) ขั้นตอนที่ ๓ ขั้นตอนหลังเสร็จสิ้นโครงการ (Post Project Implementation) : หน่วยงานเจ้าของโครงการรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการตามมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยง เข้าสู่ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) และรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล (คตป.))

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน

๖.๔ มติคณะรัฐมนตรี ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ ๗๙/๑๐

สำนักงาน ป.ป.ท.
เลขรับ ๗๓๖
วันที่ ๑๑ มี.พ. ๒๕๖๕
เวลา ๐๙.๔๓ น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานผลการวิเคราะห์ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ป.ป.ท. ด่วนที่สุด ที่ ปป ๐๐๑๑/๑๑๓ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

ตามที่ได้เสนอรายงานผลการวิเคราะห์ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ลงมติว่า

๑. รับทราบรายงานผลการวิเคราะห์ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. รับทราบแนวทางการขับเคลื่อนมาตรการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) และมอบหมายให้กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป

๓. ให้หน่วยงานที่ขอรับการจัดสรรงบประมาณโครงการขนาดใหญ่ (รายการในงบลงทุน วงเงินตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาทขึ้นไป ที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง) จัดทำการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงเชิงนโยบาย ส่งพร้อมคำขอไปยังสำนักงบประมาณ เพื่อให้สำนักงบประมาณใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลตามคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ต่อไป

๔. ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐได้รับยกเว้น การปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ (เรื่อง การเสนอเรื่องเร่งด่วนต่อคณะรัฐมนตรี) ในการเสนอเรื่องนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง กรม และผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

กิตติพงษ์ ศรี

(นางสาววิญญา ขวสุกุล)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๗๒๒ (อุษารณ), ๑๕๓๓ (ปัสสาวะ)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๕๔๖ www.soc.go.th

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@soc.go.th

ขอแสดงความนับถือ

(นางประไพ คำสะกุล)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ส่ง ☐ ฝ่ายบริหารทั่วไป

☒ กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์

☐ กลุ่มแผนงานและงบประมาณ

☐ กลุ่มติดตามและประเมินผล

ดำเนินการ.....

(นายเอกชัย เกษมสุขสวัสดิ์)

ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

ถ้วนที่สุด

ที่ ปป ๐๐๑๑/๑๑๓

สำนักงาน ป.ป.ท.

อาคารซอฟต์แวร์ปาร์ค ถนนแจ้งวัฒนะ

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานผลการวิเคราะห์ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. หนังสือสำนักงาน ป.ป.ท. ถ้วนที่สุด ที่ ปป ๐๐๑๑/๗๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๕
 ๒. หนังสือสำนักงาน ป.ป.ท. ถ้วนที่สุด ที่ ปป ๐๐๑๑/๔๓ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๕
 ๓. หนังสือรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ถ้วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๓ (กร๒)/ ๑๖๓๗/ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
 ๔. หนังสือรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ถ้วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๓ (กร๒)/ ๑๙๖๓๗/ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
 ๕. รายงานผลการวิเคราะห์ดัชนีการรับรู้การทุจริต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (Corruption Perceptions Index : CPI 2021)
 ๖. การมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอการขับเคลื่อนมาตรการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ขอเสนอเรื่อง รายงานผลการวิเคราะห์ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องที่เสนอเข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรี ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรี ในฐานะเป็นผู้กำกับการบริหารราชการสำนักงาน ป.ป.ท. ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

๑.๑.๑ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๓ รับทราบข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ระยะที่ ๓ ตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เสนอและให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยให้ความเห็นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงาน ก.พ.ร. ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๑.๒ คณะรัฐมนตรี...

๑.๑.๒ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เห็นชอบแผนปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) และเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนปฏิรูปประเทศ โดยให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกันขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุตามเป้าหมายภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยสาระสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้กำหนดให้มีกิจกรรมปฏิรูปที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) จำนวน ๕ กิจกรรม สำนักงาน ป.ป.ท. ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบหลักในกิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ จึงได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กรมบัญชีกลาง สำนักงาน ก.พ.ร. และ สำนักงาน ป.ป.ช. พัฒนาเครื่องมือและกลไกที่จะช่วยสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งก็คือ “คู่มือการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่” ขึ้น เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณ และหน่วยพิจารณางบประมาณปฏิบัติตามกรอบแนวทางตามคู่มือดังกล่าว

๑.๑.๓ องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้ประกาศผลคะแนนดัชนีชี้วัดการรับรู้การทุจริต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๔ โดยในครั้งนี้มีประเทศ ที่เข้าร่วมการประเมินทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศ ดำเนินการสำรวจโดยอาศัยการประเมินจาก ๑๓ แหล่งดัชนี ปรากฏว่า ๒ ใน ๓ ของประเทศที่เข้ารับการประเมินมีระดับคะแนนที่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน และโดยเฉลี่ยระดับคะแนนจะอยู่ที่ ๔๓ คะแนน ประเทศที่ได้รับคะแนนสูงที่สุดคือ เดนมาร์กฟินแลนด์ และนิวซีแลนด์ มีคะแนน ๘๘ คะแนน โดยที่ประเทศนอร์เวย์ (๘๕) สิงคโปร์ (๘๕) สวีเดน (๘๕) สวิตเซอร์แลนด์ (๘๔) เนเธอร์แลนด์ (๘๒) สักเซมเบิร์ก (๘๑) และเยอรมนี (๘๐) เป็นประเทศที่ได้คะแนนสูงสุดใน ๑๐ อันดับแรก สำหรับประเทศที่ได้รับคะแนนน้อยที่สุดคือ ชูดานใต้ (๑๑) ซิเรีย (๑๓) และโซมาเลีย (๑๓) ประเทศไทยได้รับคะแนน ๓๕ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๑๐ จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศ ได้รับคะแนนลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้รับคะแนน ๓๖ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๐๔ เป็น ๓๕ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๑๐ ของประเทศทั่วโลก ๑๘๐ ประเทศที่ได้รับการประเมิน และอยู่ในลำดับที่ ๕ ของประเทศอาเซียน รองจาก ๑) สิงคโปร์ ๘๕ คะแนน ๒) มาเลเซีย ๔๘ คะแนน ๓) เวียดนาม ๓๙ คะแนน ๔) อินโดนีเซีย ๓๘ คะแนน

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๑ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๓ รับทราบข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ระยะที่ ๓

๑.๒.๒ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เห็นชอบแผนปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) และเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนปฏิรูปประเทศ

๑.๓ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

การประเมินคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) เป็นการประเมินการรับรู้เกี่ยวกับภาพลักษณ์ด้านการทุจริตของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งปัจจุบันรูปแบบการประเมินทั่วโลกจะใช้แหล่งการประเมินจำนวน ๑๓ แหล่งการประเมิน สำหรับประเทศไทย

ใช้แหล่ง...

ใช้แหล่งการประเมินจำนวน ๙ แหล่ง ปรากฏว่า ๒ ใน ๓ ของประเทศที่เข้ารับการประเมินมีระดับคะแนนที่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน และโดยเฉลี่ยระดับคะแนนจะอยู่ที่ ๔๓ คะแนน ประเทศที่ได้รับคะแนนสูงที่สุดคือ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนิวซีแลนด์ มีคะแนน ๘๘ คะแนน โดยที่ประเทศนอร์เวย์ (๘๕) สิงคโปร์ (๘๕) สวีเดน (๘๕) สวิตเซอร์แลนด์ (๘๔) เนเธอร์แลนด์ (๘๒) ลักเซมเบิร์ก (๘๑) และเยอรมนี (๘๐) เป็นประเทศที่ได้คะแนนสูงสุดใน ๑๐ อันดับแรก สำหรับประเทศที่ได้รับคะแนนน้อยที่สุดคือ ชูแดนใต้ (๑๑) ซีเรีย (๑๓) และโซมาเลีย (๑๓) ประเทศไทยได้รับคะแนน ๓๕ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๑๐ จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศ ได้รับคะแนนลดลงจากปี ๒๕๖๓ ซึ่งได้รับคะแนน ๓๖ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๐๔ และอยู่ในลำดับที่ ๕ ของประเทศอาเซียน รองจาก ๑) สิงคโปร์ ๘๕ คะแนน ๒) มาเลเซีย ๔๘ คะแนน ๓) เวียดนาม ๓๙ คะแนน ๔) อินโดนีเซีย ๓๘ คะแนน โดยทุกประเทศทั่วโลกมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๔๓ คะแนน ประเทศเอเชียแปซิฟิกมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๔๕ คะแนน ประเทศอาเซียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๓๙.๘๙ คะแนน สำหรับประเทศไทยตั้งเป้าหมายในการยกระดับคะแนน CPI ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่าเมื่อสิ้นสุดแผน (ปี พ.ศ. ๒๕๘๐) ค่าคะแนน CPI จะต้องอยู่ที่ ๑ ใน ๒๐ ลำดับแรกของโลก หรือ ๗๓ คะแนน และกำหนดเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตั้งเป้าหมายไว้ที่ ๕๐ คะแนน เมื่อสิ้นสุดแผนในปี ๒๕๖๕ ทั้งนี้ ผลคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ มีระดับคะแนนสูงสุดไม่เกิน ๓๘ คะแนน และคะแนนต่ำสุดไม่เกิน ๓๕ คะแนน โดยในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ปัจจุบัน คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยอยู่ที่ ๓๕.๗๕ คะแนน แต่อันดับเมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ ลดลง จากอันดับที่ ๙๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ลดลงมาอยู่ที่อันดับที่ ๑๐๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ อันดับที่ ๑๐๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และอันดับที่ ๑๑๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

๒.๑ องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้ประกาศผลคะแนนดัชนีชี้วัดการรับรู้การทุจริต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๕ โดยในครั้งนี้มีประเทศที่เข้าร่วมการประเมินทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศ ดำเนินการสำรวจโดยอาศัยการประเมินจาก ๑๓ แหล่งดัชนี ปรากฏว่า ๒ ใน ๓ ของประเทศที่เข้ารับการประเมินมีระดับคะแนนที่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน และโดยเฉลี่ยระดับคะแนนจะอยู่ที่ ๔๓ คะแนน ประเทศที่ได้รับคะแนนสูงที่สุดคือ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนิวซีแลนด์ มีคะแนน ๘๘ คะแนน โดยที่ประเทศนอร์เวย์ (๘๕) สิงคโปร์ (๘๕) สวีเดน (๘๕) สวิตเซอร์แลนด์ (๘๔) เนเธอร์แลนด์ (๘๒) ลักเซมเบิร์ก (๘๑) และเยอรมนี (๘๐) เป็นประเทศที่ได้คะแนนสูงสุดใน ๑๐ อันดับแรก สำหรับประเทศที่ได้รับคะแนนน้อยที่สุดคือ ชูแดนใต้ (๑๑) ซีเรีย (๑๓) และโซมาเลีย (๑๓) ประเทศไทยได้รับคะแนน ๓๕ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๑๐ จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศ ได้รับคะแนนลดลงจากปี ๒๕๖๓ ซึ่งได้รับคะแนน ๓๖ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๐๔ และอยู่ในลำดับที่ ๕ ของประเทศอาเซียน รองจาก ๑) สิงคโปร์ ๘๕ คะแนน ๒) มาเลเซีย ๔๘ คะแนน ๓) เวียดนาม ๓๙ คะแนน ๔) อินโดนีเซีย ๓๘ คะแนน โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า แหล่งการประเมิน ๙ แหล่งที่ใช้ประเมินประเทศไทยมีคะแนนเพิ่มขึ้น ๑ แหล่ง คือ Varieties of Democracy (V-Dem) : V-DEM และลดลง ๔ แหล่ง

คือ World Economic Forum Executive Opinion Survey : WEF / Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence : PERC / World Justice Project Rule of Law Index Expert Survey : WJP / IMD World Competitiveness Center World Competitiveness Yearbook Executive Opinion Survey : IMD

๒.๒ คณะกรรมาธิการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ได้มีข้อเสนอแนะ แผนงานเชิงรุกของรัฐบาล : การยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๗) จำนวน ๔ ด้าน ๑๐ มาตรการ ดังนี้

(๑) ลดอุปสรรคและพัฒนาการอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐ ที่เอื้อต่อการค้า การลงทุน

(๑.๑) จัดทำแผนปรับปรุงและยกระดับการให้บริการภาครัฐของส่วนราชการ ในกระบวนการประกอบกิจการในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

(๑.๒) จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกและรับเรื่องร้องเรียนสำหรับนักลงทุน ชาวต่างชาติ

(๑.๓) การประกาศความสำเร็จของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก ในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

(๒) การเปิดเผยข้อมูลตามหลักสากล เพื่อการเฝ้าระวังและลดโอกาสการทุจริต

(๒.๑) เปิดเผยแพร่กระบวนการงบประมาณตามหลักสากล

(๒.๒) พัฒนาระบบการเปิดเผยข้อมูลเพื่อการเฝ้าระวัง ลดโอกาสการทุจริต

(๓) สร้างการรับรู้เชิงรุกเชื่อมโยงถึง Partner Institute ที่จัดส่งข้อมูลให้กับ แหล่งการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต CPI

(๓.๑) สร้างการรับรู้เชื่อมโยงถึงหน่วยงานที่จัดส่งข้อมูลให้กับแหล่งการ ประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต

(๓.๒) สร้างการรับรู้ผ่านเวทีความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก (APEC)

(๔) วางระบบการขับเคลื่อน “แผนงานเชิงรุกของรัฐบาลในการยกระดับ คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต CPI”

(๔.๑) จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อน “แผนงานเชิงรุกของรัฐบาลในการ ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต CPI”

(๔.๒) การปราบปรามที่จริงจังและการลงโทษที่เข้มงวด

(๔.๓) สนับสนุนกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ในการต่อต้านการทุจริต

๒.๓ คณะกรรมการอำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ ได้มีมติจากการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๔ ได้เห็นชอบกรอบแนวทางการขับเคลื่อนมาตรการยกระดับคะแนน ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ตามที่ คณะอนุกรรมการสนับสนุนและ ติดตามการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เสนอกรอบแนวทางการขับเคลื่อนมาตรการยกระดับคะแนนดัชนีการ รับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ดังนี้

(๑) เห็นชอบ...

(๑) เห็นชอบข้อเสนอการขับเคลื่อนมาตรการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงาน ป.ป.ท. ที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา จำนวน ๕ ด้าน ๑๐ มาตรการ และมอบหมายให้หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการตามข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

(๒) เห็นชอบกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต CPI โดยให้มีการแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต” เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต

(๓) เห็นชอบกรอบแนวทางการดำเนินการตามคู่มือการประเมินตามเกณฑ์วัดความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ โดยกำหนดกรอบการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และกรอบการดำเนินงานตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนี้

(๓.๑) กรอบการดำเนินการปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้หน่วยรับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่มีวงเงินตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาทขึ้นไป จัดทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของโครงการพร้อมเสนอมาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมส่งมายังสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินโครงการ และรายงานต่อ คอตช. เพื่อรับทราบ

(๓.๒) กรอบการดำเนินการปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ มี ๔ แนวทาง ดังนี้

(๑) ให้หน่วยรับงบประมาณที่จะขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ “รายการในงบลงทุน วงเงินตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาทขึ้นไปที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง” จะต้องจัดทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของโครงการพร้อมเสนอมาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม ยื่นต่อสำนักงบประมาณพร้อมคำขอ

(๒) ให้สำนักงบประมาณ จะต้องพิจารณาแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อประกอบการจัดสรรงบประมาณ

(๓) ให้สำนักงาน ป.ป.ท. ร่วมกับหน่วยงานตรวจสอบ (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐการ (ค.ต.ป.) ตรวจสอบภายในหน่วยงาน) ดำเนินการตรวจติดตามการดำเนินโครงการขนาดใหญ่

(๔) หน่วยงานเจ้าของโครงการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการตามมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ส่งรายงานผลการตรวจสอบติดตามมายังสำนักงาน ป.ป.ท. และรายงาน คอตช. เพื่อรับทราบ

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) เป็นประเด็นสำคัญทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทย เนื่องจากในปัจจุบันได้มีการกำหนดให้ระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต เป็นเป้าหมายตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแผนปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งกำหนดให้ ภายในปี ๒๕๘๐ ประเทศไทยจะต้องมีระดับคะแนน...

ระดับคะแนน CPI อยู่ในลำดับ ๑ ใน ๒๐ ลำดับแรกของโลก หรือ ไม่น้อยกว่า ๗๓ คะแนน นอกจากนั้น คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ยังมีความสำคัญในบริบทของภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นต่อประเทศไทยในสายตาคนต่างชาติ เนื่องจากคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) นั้น เป็นตัวบ่งชี้สะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตนี้ จะเป็นหนึ่งตัวแปรสำคัญที่กลุ่มนักลงทุน นักลงทุนใช้ประเมินความน่าสนใจ ความเชื่อมั่นในการลงทุน โดยมองว่าการทุจริตเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เป็นต้นทุน หรือความเสี่ยงในการเข้ามาประกอบธุรกิจ หากประเทศไทยมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตที่สูงย่อมสะท้อนถึงภาพลักษณ์ของประเทศที่ดี และสร้างความเชื่อมั่นดึงดูดให้นักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

๔. สาระสำคัญ/ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

คณะกรรมการอำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ พิจารณาแล้ว เห็นสมควรเสนอ ข้อเสนอ การขับเคลื่อนมาตรการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ต่อ คณะรัฐมนตรี โดยอาศัยอำนาจตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๕๘/๒๕๖๒ เรื่อง การจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งกำหนดหน้าที่และอำนาจของ คณะกรรมการอำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ ข้อ ๑ เสนอแนะแนวทางและมาตรการในการบูรณาการเพื่อเสริมสร้างและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนในการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ต่อคณะรัฐมนตรี และข้อ ๒ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับต่างๆ รวมทั้งนโยบายของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสู่การปฏิบัติให้บังเกิดอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทย

๕. ผลกระทบ

เนื่องจากคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) เป็นดัชนีที่นักลงทุน นักลงทุนชาวต่างชาติ ใช้ประเมินความน่าสนใจในการลงทุนของแต่ละประเทศ โดยมองว่าการทุจริตเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เป็นต้นทุนหรือเป็นความเสี่ยงในการเข้ามาประกอบธุรกิจ ดังนั้น การที่ประเทศไทยได้คะแนนในระดับเพียง ๓๕ - ๓๘ คะแนน จะทำให้ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของศักยภาพของประเทศไทยในการดึงดูดการลงทุนจากนานาชาติ และสะท้อนถึงความไม่โปร่งใส ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

๖. ความเห็นหรือความเห็นชอบ/อนุมัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๒ (กปป ๑๑)/๒๗ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ เรื่อง คู่มือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ได้แจ้งผลการพิจารณาเห็นชอบคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) และเห็นชอบให้สำนักงาน ป.ป.ท. นำคู่มือดังกล่าวไปขับเคลื่อนเพื่อการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายโครงการขนาดใหญ่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ในปี ๒๕๖๕ ต่อไป

๗. ข้อกฎหมาย...

๗. ข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๗.๑ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๓ รับทราบข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ระยะที่ ๓ ตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เสนอและให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทาหรือกับสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยให้ความเห็นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงาน ก.พ.ร. ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๗.๒ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เห็นชอบแผนปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) และเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนปฏิรูปประเทศ โดยให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกันขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุตามเป้าหมายภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยสาระสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้กำหนดให้มีกิจกรรมปฏิรูปที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) จำนวน ๕ กิจกรรม สำนักงาน ป.ป.ท. ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบหลักในกิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ จึงได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กรมบัญชีกลาง สำนักงาน ก.พ.ร. และ สำนักงาน ป.ป.ช. พัฒนาเครื่องมือและกลไกที่จะช่วยสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งก็คือ “คู่มือการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่” ขึ้น เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณ และหน่วยพิจารณางบประมาณปฏิบัติตามกรอบแนวทางตามคู่มือดังกล่าว

๘. ข้อเสนอของส่วนราชการ

๘.๑ รับทราบผลการวิเคราะห์ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๕

๘.๒ เห็นชอบข้อเสนอการขับเคลื่อนมาตรการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ดังนี้

(๑) ลดอุปสรรคและพัฒนาการอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐที่เอื้อต่อการค้า การลงทุน

(๑.๑) จัดทำแผนปรับปรุงและยกระดับการให้บริการภาครัฐของส่วนราชการในกระบวนการประกอบกิจการในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

(๑.๒) จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกและรับเรื่องร้องเรียนสำหรับนักลงทุนชาวต่างชาติ

(๑.๓) การประกาศความสำเร็จของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

(๒) การเปิดเผย...

- (๒) การเปิดเผยข้อมูลตามหลักสากล เพื่อการเฝ้าระวังและลดโอกาสการทุจริต
 - (๒.๑) เปิดเผยแพร่กระบวนการงบประมาณตามหลักสากล
 - (๒.๒) พัฒนาระบบการเปิดเผยข้อมูลเพื่อการเฝ้าระวัง ลดโอกาสการทุจริต
- (๓) สร้างการรับรู้เชิงรุกเชื่อมโยงถึง Partner Institute ที่จัดส่งข้อมูลให้กับ
 แหล่งการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต CPI
 - (๓.๑) สร้างการรับรู้เชื่อมโยงถึงหน่วยงานที่จัดส่งข้อมูลให้กับแหล่งการ
 ประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต
 - (๓.๒) สร้างการรับรู้ผ่านเวทีความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก (APEC)
- (๔) วางระบบการขับเคลื่อน “แผนงานเชิงรุกของรัฐบาลในการยกระดับ
 คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต CPI”
 - (๔.๑) จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อน “แผนงานเชิงรุกของรัฐบาลในการ
 ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต CPI”
 - (๔.๒) การปราบปรามที่จริงจังและการลงโทษที่เข้มงวด
 - (๔.๓) สนับสนุนกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ในการต่อต้านการทุจริต
- ๘.๓ เห็นชอบการมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะแนว
 ทางการขับเคลื่อนคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตข้างต้น ได้แก่ ๑) สำนักงาน ก.พ.ร. ๒) สำนักงาน
 คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) ๓) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)
 ๔) สำนักงบประมาณ ๕) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ๖) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ๗) สำนักงาน ป.ป.ช.
 ๘) กรมสารนิเทศ กระทรวงต่างประเทศ ๙) กรมประชาสัมพันธ์ ๑๐) กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ๑๑)
 คณะอนุกรรมการเสริมสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม และ ๑๒) สำนักงาน ป.ป.ท. รายละเอียดปรากฏตาม
 สิ่งส่งมาด้วย ๖
- ๘.๔ เห็นชอบการยกระดับศูนย์รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับนักลงทุนชาวต่างชาติ
 เป็น “ศูนย์ขับเคลื่อนการบริการภาครัฐสำหรับนักลงทุนและชาวต่างชาติ” โดยให้สำนักงาน ป.ป.ท. ร่วมกับ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นรูปธรรม โดยขับเคลื่อนกลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มคะแนนดัชนี
 การรับรู้การทุจริตของประเทศไทย (CPI) และเป็นศูนย์กลางงานวิชาการด้านข้อมูลการอำนวยความสะดวกแก่นัก
 ลงทุนและชาวต่างชาติในการประกอบธุรกิจ และประสานงานด้านการอำนวยความสะดวกในการลงทุน
 ระหว่างนักลงทุนและชาวต่างชาติและหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย รวมทั้งแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน
 ให้กับนักลงทุนที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานภาครัฐ
- ๘.๕ เห็นชอบให้ศูนย์อำนวยความสะดวกด้านการทุจริตแห่งชาติ (สอตช.) โดย
 คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต เป็นกลไกในการจัดทำแผนงานเชิงรุก
 ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประสาน อำนวยความสะดวก ติดตามความก้าวหน้า รวบรวม และประเมินผลการดำเนินการ
 ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต

๘.๕ เห็นชอบ ...

๘.๖ เห็นชอบให้หน่วยรับงบประมาณที่ขอรับการจัดสรรงบประมาณโครงการขนาดใหญ่ (รายการในงบลงทุน วงเงินตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาทขึ้นไป ที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง) ต้องจัดทำการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงเชิงนโยบาย ส่งพร้อมคำขอไปยังสำนักงบประมาณ เพื่อให้สำนักงบประมาณใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลตามคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ได้เห็นชอบกรอบการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และกรอบการดำเนินงานตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายภูมิวิศาล เกษมสุข)

รองเลขาธิการ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

โทร. ๐ ๒๕๐๒ ๖๖๗๐ ต่อ ๑๕๑๔ ๑๕๑๒

โทรสาร ๐ ๒๕๐๒ ๖๙๔๓

๖.๕ ประกาศคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต เรื่องแนวทางและวิธีการในการดำเนิน
โครงการความร่วมมือป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ แบบของข้อตกลงคุณธรรม ฯ
ประกาศ ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑

หน้า ๒๖

เล่ม ๑๓๕ ตอนพิเศษ ๑๙๐ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๘ สิงหาคม ๒๕๖๑

ประกาศคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต

เรื่อง แนวทางและวิธีการในการดำเนินงานโครงการความร่วมมือป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ
แบบของข้อตกลงคุณธรรม การคัดเลือกผู้สังเกตการณ์ และการจัดทำรายงานตามมาตรา ๑๗
และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง
และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต
(คณะกรรมการ ค.ป.ท.) จึงออกประกาศกำหนดแนวทางและวิธีการในการดำเนินงานโครงการความร่วมมือ
ป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ แบบของข้อตกลงคุณธรรม การคัดเลือกผู้สังเกตการณ์
และการจัดทำรายงาน ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต
เรื่อง แนวทางและวิธีการในการดำเนินงานโครงการความร่วมมือป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง
ภาครัฐ แบบของข้อตกลงคุณธรรม การคัดเลือกผู้สังเกตการณ์ และการจัดทำรายงานตามมาตรา ๑๗
และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงานพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ข้อตกลงคุณธรรม” (Integrity Pact: IP) หมายความว่า ข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงาน
ของรัฐเจ้าของโครงการและผู้ประกอบการที่จะเข้ายื่นข้อเสนอ โดยฝ่ายหน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการ
และฝ่ายผู้ประกอบการที่จะเข้ายื่นข้อเสนอได้ตกลงกันว่าจะไม่กระทำการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง
และให้มีผู้สังเกตการณ์ (Observer) ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่จำเป็นต่อ
โครงการจัดซื้อจัดจ้างนั้น ๆ เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการจัดซื้อจัดจ้างตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำร่างขอบเขต
ของงานหรือรายละเอียดของพัสดุที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้างและร่างเอกสารเชิญชวนจนถึงขั้นตอนสิ้นสุด
โครงการ โดยผู้สังเกตการณ์ต้องมีความเป็นกลางและไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในโครงการจัดซื้อจัดจ้างนั้น
และให้รายงานความเห็นพร้อมข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ ค.ป.ท.

“โครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรม” หมายความว่า โครงการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ
การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. มีมติเห็นชอบ
ให้จัดทำข้อตกลงคุณธรรม ซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ล้านบาทขึ้นไป

(๒) โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่สาธารณชนสนใจ เช่น โครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน

(๓) โครงการจัดซื้อจัดจ้างลักษณะอื่นที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. เห็นสมควรให้จัดทำข้อตกลง

คุณธรรม

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ องค์การมหาชน องค์การอิสระ องค์การตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานธุรการของศาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หน่วยงานสังกัดรัฐสภาหรือในกำกับของรัฐสภา หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ผู้ประกอบการ” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วน กิจกรรมร่วมค้า

“ผู้สังเกตการณ์” หมายความว่า บุคคลภายนอกหรือภาคประชาสังคมที่ได้รับการคัดเลือกจากองค์กรที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. มอบหมาย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้ และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อโครงการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ โดยจะต้องมีความเป็นกลางและไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในโครงการจัดซื้อจัดจ้างนั้น และไม่ถือว่าผู้สังเกตการณ์เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

“องค์กรที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. มอบหมาย” หมายความว่า องค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ค.ป.ท. ให้เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการคัดเลือกผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรม

“ศูนย์ประสานงานข้อตกลงคุณธรรม” หมายความว่า เจ้าหน้าที่กลุ่มนโยบายการจัดซื้อโดยรัฐระหว่างประเทศ กรมบัญชีกลาง ซึ่งทำหน้าที่ประสานงาน อำนาจการ และแก้ไขปัญหาในการดำเนินการโครงการความร่วมมือป้องกันการค้าทุจริต รวมทั้ง ให้คำแนะนำและรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามข้อตกลงคุณธรรมจากฝ่ายต่าง ๆ

ข้อ ๔ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับความเห็นชอบวงเงินงบประมาณที่จะใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจในการพิจารณางบประมาณแล้ว ให้แจ้งข้อมูลโครงการที่มีวงเงินตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ล้านบาทขึ้นไป ให้คณะกรรมการ ค.ป.ท. ภายใน ๑๕ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบวงเงินงบประมาณเพื่อพิจารณาคัดเลือกให้จัดทำข้อตกลงคุณธรรม ทั้งนี้ การแจ้งข้อมูลดังกล่าวให้จัดทำตามแบบและวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ข้อ ๕ ให้คณะกรรมการ ค.ป.ท. พิจารณาคัดเลือกโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

- (๑) โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ล้านบาทขึ้นไป
- (๒) โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือเป็นที่สนใจของประชาชน
- (๓) โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีลักษณะเป็นโครงการที่ซับซ้อน
- (๔) โครงการที่มีความเสี่ยงในการทุจริต
- (๕) โครงการที่คาดว่าจะมีการดำเนินการแน่นอน
- (๖) โครงการที่หน่วยงานภาครัฐเจ้าของโครงการพิจารณาเสนอโครงการให้จัดทำข้อตกลง

คุณธรรม

ข้อ ๖ ในการดำเนินโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) หน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการจัดซื้อจัดจ้างต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น แผนการจัดซื้อจัดจ้าง ขอบเขตของงาน (Terms of Reference: TOR) ที่ระบบเครือข่ายสารสนเทศของหน่วยงานและของกรมบัญชีกลาง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างได้ และอนุญาตให้ผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมสังเกตการณ์ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

(๒) ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมการเสนอราคาจะต้องไม่ให้เสนอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด อันเป็นประโยชน์ในการเสนอราคาและยินยอมให้ผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมสังเกตการณ์และตรวจสอบโครงการได้ในทุกขั้นตอน

(๓) ผู้สังเกตการณ์ (Observer) เข้าร่วมสังเกตการณ์ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ตลอดระยะเวลาและทุกขั้นตอน ในกรณีที่พบเห็นพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตต้องรีบแจ้งหน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการทราบ เพื่อให้มีการชี้แจงหรือแก้ไขในระยะเวลาที่ผู้สังเกตการณ์กำหนด หากหน่วยงานเจ้าของโครงการไม่ชี้แจงหรือแก้ไข ให้ผู้สังเกตการณ์แจ้งคณะกรรมการ ค.ป.ท. หรือคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. มอบหมายพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อให้มีข้อสั่งการต่อไป โดยให้จัดทำข้อตกลงคุณธรรมตามแบบฟอร์มที่กำหนดแนบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๗ เงื่อนไขการดำเนินงานที่กำหนดเพิ่มเติม

(๑) หน่วยงานของรัฐกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมในขอบเขตของงานและประกาศจัดซื้อจัดจ้างว่าผู้ประสงค์จะเข้าร่วมการเสนอราคาในโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมจะต้องลงนามในข้อตกลงคุณธรรมซึ่งเป็นเอกสารที่ยื่นพร้อมกับเอกสารการเสนอราคา หากไม่ลงนามในข้อตกลงคุณธรรมจะไม่มีสิทธิเข้าร่วมการเสนอราคาในโครงการนั้น

(๒) หน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรม ตามแบบฟอร์มที่กำหนดแนบท้ายประกาศนี้ แจ้งต่อคณะกรรมการ ค.ป.ท. ทุกเดือน

ข้อ ๘ แนวทางการลงนามในข้อตกลงคุณธรรมสามารถทำได้ ๒ วิธี ดังนี้

(๑) หน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการเชิญผู้ประกอบการที่คาดว่าจะเข้าร่วมในการเสนอราคามาร่วมลงนามในข้อตกลงคุณธรรม ๓ ฝ่าย กับหน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการและผู้สังเกตการณ์

(๒) หน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการและผู้สังเกตการณ์ลงนามร่วมกันในข้อตกลงคุณธรรมก่อนในเบื้องต้น เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์สามารถเข้าร่วมสังเกตการณ์ในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำร่างขอบเขตการดำเนินงาน (Terms of Reference: TOR) สำหรับในส่วนของผู้เข้าร่วมเสนอราคาให้ดำเนินการ ดังนี้

(๒.๑) ในกรณีที่มีการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางผ่านระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement: e-GP) ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการเผยแพร่ข้อตกลงคุณธรรมพร้อมกับประกาศและเอกสารประกวด

ราคาอิเล็กทรอนิกส์ และให้ผู้เข้าร่วมเสนอราคาทุกรายลงนามและยื่นข้อตกลงคุณธรรม เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการเสนอราคา โดยหากผู้เข้าร่วมเสนอราคารายใดมิได้ลงนามในข้อตกลงคุณธรรม จะไม่มีสิทธิเข้าร่วมในการเสนอราคา

(๒.๒) ในกรณีที่มิได้ดำเนินการผ่านระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางผ่านระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement: e-GP) ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการแนบข้อตกลงคุณธรรมพร้อมกับเอกสารประกวดราคาหรือเอกสารซื้อหรือจ้าง และให้ผู้เข้าร่วมเสนอราคาทุกรายลงนามและยื่นข้อตกลงคุณธรรมเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการเสนอราคา โดยหากผู้เข้าร่วมเสนอราคารายใดมิได้ลงนามในข้อตกลงคุณธรรมจะไม่มีสิทธิเข้าร่วมในการเสนอราคา โดยให้นำข้อตกลงคุณธรรมที่ได้ลงนามแล้วแนบไว้กับสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อ ๙ การคัดเลือกบุคคลเพื่อขึ้นบัญชีรายชื่อผู้สังเกตการณ์ให้ดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) การสรรหา การคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและเหมาะสมที่จะเป็นผู้สังเกตการณ์ในโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรม สามารถดำเนินการได้ ๒ วิธี ได้แก่

(๑.๑) การเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีความเหมาะสมเข้ามาอยู่ในบัญชีรายชื่อโดยให้องค์กรที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. มอบหมายเป็นผู้พิจารณาเชิญชวนผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ เพื่อขึ้นบัญชีรายชื่อผู้สังเกตการณ์ โดยคัดเลือกมาจากองค์กรต่าง ๆ ดังนี้

(๑.๑.๑) สมาคมวิชาชีพ เช่น สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย และสมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

(๑.๑.๒) องค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

(๑.๑.๓) สมาคมธุรกิจ

(๑.๑.๔) ภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ โดยอาจมีการขอความร่วมมือช่วยดำเนินการในบางเรื่อง เช่น การตรวจสอบด้านการดำเนินงาน การตรวจสอบด้านการเงิน เป็นต้น

(๑.๒) การเปิดรับสมัครเป็นการทั่วไป โดยให้มีการเปิดรับสมัครผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วมอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้สังเกตการณ์ โดยประกาศรับสมัครเป็นการทั่วไปผ่านกรมบัญชีกลาง หรือองค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวกับต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งผู้ที่สนใจสมัครจะต้องกรอกข้อมูลใบสมัครที่มีรายละเอียด ดังนี้

(๑.๒.๑) รายละเอียดส่วนบุคคล เช่น ชื่อ นามสกุล เลขประจำตัวประชาชน ที่อยู่ ตำแหน่งหน้าที่หรืออาชีพที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

(๑.๒.๒) บุคคลอ้างอิงสำหรับการรับรองคุณสมบัติของผู้สมัคร

(๑.๒.๓) ประวัติการศึกษา ตั้งแต่ มัธยมศึกษาตอนต้น -ปริญญาเอก

(๑.๒.๔) หลักสูตรพิเศษที่เคยผ่านการอบรม

- (๑.๒.๕) ประวัติการทำงาน
- (๑.๒.๖) ผลงานที่ได้รับการยกย่อง
- (๑.๒.๗) สาขาความเชี่ยวชาญพิเศษ
- (๑.๒.๘) การรับรองคุณสมบัติ

(๒) หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้สังเกตการณ์ เมื่อได้รายชื่อผู้ที่สนใจสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์ องค์การที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. มอบหมายจะทำการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้น เพื่อพิจารณากลับกรองบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและความเหมาะสมให้เข้ามาอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้สังเกตการณ์ โดยแบ่งตามรายสาขาความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้ที่สนใจสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์จะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๒.๑) มีสัญชาติไทย
 - (๒.๒) มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสม
 - (๒.๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายเพราะการทุจริต
 - (๒.๔) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ไม่ว่าจะได้รับโทษจำคุกจริงหรือไม่ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือพ้นโทษหรือพ้นระยะเวลาการรอการลงโทษหรือรอกำหนดโทษ
 - (๒.๕) ไม่เป็นบุคคลลึกลับหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
 - (๒.๖) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
 - (๒.๗) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง
 - (๒.๘) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
 - (๒.๙) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากงานเพราะทุจริตต่อหน้าที่
- ข้อ ๑๐ การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สังเกตการณ์ องค์การที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. มอบหมาย พิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้สังเกตการณ์ และจำแนกประเภทผู้สังเกตการณ์ตามความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ เพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สังเกตการณ์ที่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น ก่อนนำเสนอบัญชีรายชื่อผู้สังเกตการณ์ต่อคณะกรรมการ ค.ป.ท. ทราบต่อไป
- ข้อ ๑๑ การฝึกอบรมผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์มีความรู้และความเข้าใจ ในระบบข้อตกลงคุณธรรม บทบาทหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์ในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และสามารถรายงานผลการสังเกตการณ์ให้กับคณะกรรมการ ค.ป.ท. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ข้อ ๑๒ แนวทางการปฏิบัติงานของผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์มีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) ประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมเพื่อจัดทำแผนการปฏิบัติงานของผู้สังเกตการณ์

(๒) รวบรวมและศึกษาข้อมูลรายละเอียดโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมที่ได้รับมอบหมายโดยหน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการจะต้องให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ขอบเขตงานโครงการ (Terms of Reference: TOR) เอกสารการคำนวณราคากลาง ประกาศการจัดซื้อจัดจ้าง เอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง เอกสารการเสนอราคา สัญญาจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

(๓) เข้าสังเกตการณ์ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้มีการกำหนดไว้

(๔) รายงานผลการสังเกตการณ์ ดังนี้

(๔.๑) ในกรณีที่ไม่มีพบเห็นพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตหรืออาจนำไปสู่การทุจริต ให้รายงานผลการปฏิบัติงานที่ผู้สังเกตการณ์ได้ดำเนินการต่อองค์กรที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. มอบหมายเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการ ค.ป.ท. เดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อใช้ประกอบการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน

(๔.๒) ในกรณีที่พบว่าหน่วยงานภาครัฐหรือผู้เข้าร่วมเสนอราคา/ผู้ทำสัญญา มีได้ปฏิบัติตามหรือได้กระทำการใด ๆ ที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงคุณธรรมกำหนด หรือพบเห็นพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตหรืออาจนำไปสู่การทุจริตได้ ผู้สังเกตการณ์จะต้องดำเนินการ ดังนี้

(๔.๒.๑) แจ้งหน่วยงานเจ้าของโครงการทราบ เพื่อให้มีการชี้แจงหรือแก้ไข ในระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้ง แจ้งองค์กรที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. มอบหมายเพื่อรายงานคณะกรรมการ ค.ป.ท. เพื่อทราบ

(๔.๒.๒) หากหน่วยงานดังกล่าวไม่ชี้แจงหรือแก้ไข ให้ผู้สังเกตการณ์แจ้งองค์กรที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. มอบหมายเพื่อรายงานคณะกรรมการ ค.ป.ท. พิจารณาดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง

(๔.๒.๓) หากคณะกรรมการ ค.ป.ท. ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่าไม่มีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตหรือนำไปสู่การทุจริตได้จริงให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

(๔.๓) การประเมินผลโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมให้ผู้สังเกตการณ์ดำเนินการ ดังนี้

(๔.๓.๑) ในกรณีที่โครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมมีระยะเวลาดำเนินงานไม่เกิน ๑ ปี ให้จัดทำรายงานการประเมินผลโครงการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ ค.ป.ท. ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑ เดือนหลังจากสิ้นสุดโครงการ

(๔.๓.๒) ในกรณีที่โครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมมีระยะเวลาดำเนินงานเกินกว่า ๑ ปี ให้จัดทำรายงานการประเมินผลโครงการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ ค.ป.ท. ทุกสิ้นปีงบประมาณจนกว่าจะสิ้นสุดโครงการ

โดยให้รายงานตามแบบฟอร์มรายงานผลการสังเกตการณ์โครงการข้อตกลงคุณธรรมแนบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๑๓ การรักษาข้อมูลเป็นความลับและไม่มีส่วนได้เสีย

(๑) ผู้สังเกตการณ์และสมาชิกในครอบครัวโดยตรง ไม่มีส่วนได้เสียหรือมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานเจ้าของโครงการ บุคคลหรือนิติบุคคล บริษัทและกรรมการบริษัทที่เข้าร่วมเสนอราคา

(๒) ผู้สังเกตการณ์จะรักษาข้อมูลความลับทางการค้า ดังนี้

(๒.๑) ไม่นำเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับการจากผู้สังเกตการณ์ของโครงการไปเปิดเผย เว้นแต่ที่เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติที่กล่าวไว้ในข้อตกลงคุณธรรม และการเปิดเผยตามขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้างที่กฎหมายกำหนด

(๒.๒) ไม่นำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการไปใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือนำไปใช้ในทางที่มีขอบ หรือให้เป็นประโยชน์แก่บุคคล

(๒.๓) หากเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าโดยมิได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากคณะกรรมการ ค.ป.ท. จะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเปิดเผยข้อมูลหรือการใช้ข้อมูลความลับนั้น

ผู้สังเกตการณ์ต้องลงนามในหนังสือการรักษาข้อมูลเป็นความลับและไม่มีส่วนได้เสียตามฟอร์มที่กำหนดแนบท้ายประกาศนี้ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการเก็บไว้เป็นเอกสารประกอบการลงนามข้อตกลงคุณธรรม

ข้อ ๑๔ กรมบัญชีกลางจะทำการประเมินผลโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานมาพิจารณาความสำเร็จของโครงการและใช้ประกอบการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติตามหลักการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมของสากล เพื่อขยายผลการดำเนินงานต่อไป ดังนี้

(๑) ประเมินผลจากรายงานของผู้สังเกตการณ์ เอกสารหรือข้อร้องเรียนของหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกผู้ที่เกี่ยวข้อง และการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากรายงาน เอกสารหรือข้อร้องเรียนดังกล่าวที่เกี่ยวข้อง

(๒) ประเมินผลจากการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างที่ระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางผ่านระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement: e-GP) ตามขั้นตอนที่กำหนด ดังนี้

(๒.๑) แผนการจัดซื้อจัดจ้างของโครงการ

(๒.๒) ร่างเอกสารประกวดราคา (e-Bidding)

(๒.๓) ประกาศราคากลาง (ราคาอ้างอิง)

(๒.๔) ประกาศจัดซื้อจัดจ้าง/ประกาศเชิญชวน

(๒.๕) รายชื่อผู้รับ/ซื้อเอกสาร

(๒.๖) รายชื่อผู้ยื่นเอกสารการเสนอราคา

(๒.๗) สรุปข้อมูลการเสนอราคาเบื้องต้น

- (๒.๘) รายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาคุณสมบัติและข้อเสนอด้านเทคนิค
- (๒.๙) รายชื่อผู้ชนะการเสนอราคาและราคาที่ตกลงซื้อหรือจ้าง
- (๒.๑๐) สัญญา
- (๒.๑๑) การแก้ไขสัญญา
- (๒.๑๒) การส่งมอบงาน
- (๒.๑๓) การตรวจรับงาน
- (๒.๑๔) การจ่ายเงิน
- (๒.๑๕) เปิดเผยข้อมูลข้อร้องเรียนและผลการพิจารณาข้อร้องเรียนที่ระบบเครือข่ายสารสนเทศของหน่วยงาน หรือกรมบัญชีกลางผ่านระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement: e-GP)
- (๓) ประเมินโดยแบบประเมินโครงการซื้อตกลงคุณธรรมโดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ การประเมินจากผู้สังเกตการณ์ และการประเมินจากหน่วยงานเจ้าของโครงการ
- ข้อ ๑๕ บรรดาข้อตกลงคุณธรรมที่ได้เริ่มดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่ประกาศนี้มีผลใช้บังคับให้คงใช้ต่อไป
- ข้อ ๑๖ ให้ประธานกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริตเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

ประสงค์ พูนธเนศ

ปลัดกระทรวงการคลัง

ประธานกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต

๖.๖ รายการการเปิดเผยข้อมูลโครงการต่อสาธารณะโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ หรือ CoST (Infrastructure Transparency Initiative)

การเปิดเผยข้อมูลโครงการต่อสาธารณะ หรือข้อมูลเชิงรุก

(Proactive Disclosure)

CoST ได้กำหนดแนวทางในการเปิดเผยข้อมูล โดยหน่วยงานเจ้าของโครงการจะต้องเปิดเผยข้อมูลตลอดระยะเวลาของโครงการก่อสร้างตั้งแต่กระบวนการจัดทำและนำเสนอโครงการ การเตรียมความพร้อมของโครงการ การจัดซื้อจัดจ้าง ช่วงการดำเนินการโครงการ และหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ โดยมีรายละเอียดข้อมูลโครงการที่ต้องจัดส่งจนกว่าจะเสร็จสิ้นโครงการจำนวน ๔๐ รายการ ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ข้อมูลที่ต้องเปิดเผย	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ข้อมูลที่ต้องเปิดเผย
๑. ข้อมูลการจัดทำและนำเสนอโครงการ (๖ รายการ)	๑) ชื่อหน่วยงานเจ้าของโครงการ ๒) รายละเอียดยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ ๓) ชื่อโครงการ ๔) สถานที่ตั้งของโครงการ ๕) วัตถุประสงค์โครงการ ๖) รายละเอียดโครงการ	๓. ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง (๑๔ รายการ)	๑๔) ชื่อหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้าง ๑๕) รายละเอียดในการติดต่อของหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้าง ๑๖) ขอบเขตงาน (TOR) ๑๗) วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง ๑๘) ประเภทของสัญญา ๑๙) สถานะปัจจุบันของสัญญา ๒๐) จำนวนบริษัทที่เข้าร่วมประกวดราคา ๒๑) ราคากลาง ๒๒) หน่วยงานบริหารสัญญา ๒๓) ชื่อสัญญา และเลขที่สัญญา ๒๔) ชื่อบริษัทที่ได้สัญญา ๒๕) มูลค่าของสัญญา ๒๖) ขอบเขตงานตามสัญญา ๒๗) วันที่ลงนามในสัญญา วันเริ่มต้นสัญญา และระยะเวลาการดำเนินการตามสัญญา
๒. ข้อมูลการเตรียมความพร้อมโครงการ (๗ รายการ)	๗) ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินโครงการ ๘) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ๙) ผลกระทบทางเวนคืนที่ดิน ๑๐) รายละเอียดในการติดต่อเจ้าหน้าที่และหน่วยงานเจ้าของโครงการ ๑๑) แหล่งเงินงบประมาณ ๑๒) งบประมาณโครงการ ๑๓) วันที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณโครงการ	๔. ข้อมูลหลักจากเสร็จสิ้นโครงการและการจัดการข้อร้องเรียน (๖ รายการ)	๓๕) ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโครงการ ๓๖) วันที่โครงการเสร็จสมบูรณ์ ๓๗) ขอบเขตงานเมื่อเสร็จสมบูรณ์ ๓๘) เหตุผลในการเปลี่ยนแปลงโครงการ ๓๙) การตรวจสอบและรายงานการประเมินผลโครงการ ๔๐) การจัดการข้อร้องเรียน
๔. ข้อมูลการดำเนินการโครงการ (๗ รายการ)	๒๔) การเปลี่ยนแปลงมูลค่าของสัญญา ๒๕) มูลค่าของสัญญาที่เปลี่ยนแปลงจากการผันผวนของค่าเงิน ๓๐) การเปลี่ยนแปลงระยะเวลาดำเนินการตามสัญญา ๓๑) การเปลี่ยนแปลงขอบเขตสัญญา ๓๒) เหตุผลในการเปลี่ยนแปลงมูลค่าสัญญา ๓๓) เหตุผลในการเปลี่ยนแปลงขอบเขตและระยะเวลาดำเนินการตามสัญญา ๓๔) สถานะและความคืบหน้าของโครงการ		

การเปิดเผยข้อมูลเมื่อมีการร้องขอ หรือข้อมูลเชิงรับ

(Reactive Disclosure)

เป็นข้อมูลที่หน่วยงานเจ้าของโครงการจะเปิดเผยเมื่อมีการร้องขอ แบ่งเป็นรายละเอียดของโครงการ (Project Information) และรายละเอียดของสัญญา (Contract Information) ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ข้อมูลที่ต้องเปิดเผย	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ข้อมูลที่ต้องเปิดเผย
๑. การจัดทำและนำเสนอโครงการ	- ข้อมูลโครงการและงบประมาณระยะยาว - สรุปรายละเอียดโครงการหรือรายงานการศึกษาความเป็นไปได้ - รายงานการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม - แผนการเวนคืนที่ดินและการจ่ายค่าชดเชย	๓. การจัดซื้อจัดจ้าง	- เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสัญญา - วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง - เอกสารการเสนอราคา - ผลการประเมินข้อเสนอ - รายงานการออกแบบโครงการ - สัญญาและเงื่อนไข - หนังสือบริคณห์สนธิหรือหนังสือการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท
๒. การเตรียมความพร้อมโครงการ	- เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและอำนาจหน้าที่ - ข้อตกลงด้านการเงิน - แผนการจัดซื้อจัดจ้าง - การอนุมัติโครงการ	๔. การบริหารสัญญา	- รายการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา - รายการเกี่ยวกับการอนุมัติการเพิ่มขึ้นของมูลค่าสัญญา - รายงานการประเมินคุณภาพ - บันทึกการเบิกจ่ายเงินหรือใบรับรองการจ่าย - การแก้ไขสัญญา
๕. การเสร็จสิ้นโครงการ	- รายงานความคืบหน้า - การแก้ไขงบประมาณ - รายงานการเสร็จสิ้นโครงการ - รายงานการประเมินโครงการ - รายงานการตรวจสอบด้านเทคนิค - รายงานการตรวจสอบด้านการเงิน		

๖.๗ ตัวอย่างข้อตกลงคุณธรรม

1. หน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานภาครัฐมีเจตจำนงอันแรงกล้าที่จะใช้หลักการทางคุณธรรมเป็นเครื่องช่วยให้เกิดความร่วมมือและร่วมใจระหว่างทุกฝ่ายอันจะเกิดผลให้การดำเนินโครงการข้างต้นปลอดจากการทุจริต หรือการกระทำโดยมิชอบทั้งปวง เพื่อให้การใช้เงินงบประมาณสำหรับการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวเป็นไปอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง จึงขอให้คำมั่นสัญญาในการปฏิบัติตามข้อตกลงคุณธรรมไว้ ดังต่อไปนี้

- 1.1 เปิดเผยข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ตามขั้นตอนที่กำหนด เช่น (1) แผนการจัดซื้อจัดจ้างของโครงการ (2) ขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) (3) ประกาศจัดซื้อจัดจ้าง พร้อมเปิดเผยข้อมูลราคากลาง (4) รายชื่อผู้รับ/ข้อเสนอ (5) รายชื่อผู้ยื่นเอกสาร การเสนอราคา (6) รายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาคุณสมบัติและข้อเสนอด้านเทคนิค (7) รายชื่อผู้ชนะการเสนอราคาและราคาที่ตกลงซื้อหรือจ้าง (8) สัญญา (9) การแก้ไขสัญญา (10) การส่งมอบงาน (11) การตรวจรับงาน (12) การจ่ายเงิน (13) ข้อร้องเรียนและผลการพิจารณาข้อร้องเรียน โดยเผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์หน่วยงานและเว็บไซต์ e-GP เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้
- 1.2 ปฏิบัติต่อผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมเสนอราคาทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน เช่น ให้ข้อมูลเดียวกันกับผู้เสนอราคาทุกราย กรณีที่มีความจำเป็นต้องกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมหรือมีการแก้ไขคุณลักษณะเฉพาะที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งมีได้กำหนดไว้ในเอกสารตั้งแต่ต้น ให้หน่วยงานภาครัฐจัดทำเป็นเอกสารประกวดราคาเพิ่มเติม รวมทั้ง แจกเป็นหนังสือให้ผู้ได้รับหรือได้ซื้อเอกสารประกวดราคาไปแล้วทุกรายทราบ และไม่ให้ข้อมูลที่เป็นความลับหรือที่เป็นประโยชน์กับผู้เสนอราคารายหนึ่งรายใด ที่จะทำให้ได้รับประโยชน์ในขั้นตอนการเสนอราคาหรือการดำเนินการตามสัญญาเพื่อสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม เป็นต้น
- 1.3 กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการดำเนินการใดๆ กับผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมเสนอราคา/ผู้ทำสัญญา ในลักษณะที่ก่อให้เกิดข้อสงสัยที่ส่อไปในทางทุจริต หรืออาจนำไปสู่การทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมทั้ง มาตรการป้องกันมิให้มีการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดทั้งเพื่อตนเองและผู้อื่น เพื่อกำหนดเงื่อนไขหรือผลประโยชน์ตอบแทน เพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสนอราคารายใดได้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับหน่วยงานภาครัฐเจ้าของโครงการจัดซื้อจัดจ้างโดยไม่เป็นธรรม หรือกีดกันผู้เสนอราคารายใดมิให้มีโอกาสเข้าแข่งขันในการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม
- 1.4 อนุญาตและอำนวยความสะดวกให้ผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมสังเกตการณ์ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ตลอดระยะเวลาของโครงการในทุกขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งรวมถึงขั้นตอนดังต่อไปนี้ (1) การกำหนดราคากลาง หรือการเปิดเผยราคากลาง (2) การจัดทำร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) (3) การตรวจสอบคุณสมบัติผู้เสนอราคา หรือทุกขั้นตอนของการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง (4) การตรวจรับงานตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้เจ้าของโครงการต้องกำหนดการประชุมและให้ข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับการประชุมใดๆ ที่มีขึ้นระหว่างเจ้าของโครงการกับผู้ทำสัญญาให้ผู้สังเกตการณ์ได้ทราบ

แผ่นที่ 3 จาก 6 แผ่น

- 1.5 กำหนดมาตรการและช่องทางที่สะดวกต่อการปฏิบัติสำหรับผู้พบเห็นว่ากรรมการ เจ้าหน้าที่ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างผู้ใดมิได้ปฏิบัติตามข้อตกลงฯ หรือได้กระทำการใดๆ ที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงฯ กำหนด หรือพบเห็นพฤติกรรมที่สื่อไปในทางทุจริตหรืออาจนำไปสู่การทุจริตได้ ให้สามารถแจ้งหน่วยงานภาครัฐเจ้าของโครงการ นอกจากนี้อาจแจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณา เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น โดยเจ้าของโครงการอาจพิจารณาดำเนินการทางวินัยควบคู่ไปด้วยก็ได้หากผู้ที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมเสนอราคา/ผู้ทำสัญญา หรือตัวแทน

ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมเสนอราคา/ผู้ทำสัญญา หรือตัวแทน ซึ่งเสนอตัวเพื่อขอรับโอกาสในการดำเนินงานตามโครงการข้างต้นให้กับหน่วยงานของรัฐ ตระหนักดีว่าผู้ประกอบการที่มีคุณธรรมเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการร่วมป้องกันและต่อต้านทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้การดำเนินโครงการดังกล่าวในทุกขั้นตอนปลอดจากการทุจริต หรือการกระทำโดยมิชอบทั้งปวง สมดังเจตจำนงของหน่วยงานภาครัฐ จึงขอให้คำนึงสัญญาในการปฏิบัติตามข้อตกลงคุณธรรมไว้ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ปฏิบัติตามมาตรการและวิธีการดำเนินงานที่จำเป็นเพื่อป้องกันการทุจริตภาครัฐและสนับสนุนให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นไปด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม ดังนี้

2.1.1 กำหนดให้มีนโยบายต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ พร้อมทั้ง สื่อสารนโยบายการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบให้ทั่วถึงทั้งองค์กร

2.1.2 ปฏิบัติตามมาตรการของรัฐอย่างเคร่งครัด ซึ่งรวมถึงจัดทำบัญชีแสดงรายการรับจ่ายของโครงการที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐยื่นต่อกรมสรรพากรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2554 มาตรา 103/7 วรรคสอง

2.2 ไม่ให้ เสนอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด หรือจูงใจให้ร่วมดำเนินการใดๆ ทั้งในทางตรงและทางอ้อม อันเป็นการให้ประโยชน์ในการเสนอราคา หรือการสมยอมกันในการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ อันนำมาซึ่งความได้เปรียบและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนบางประการในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการปฏิบัติตามสัญญา ทั้งก่อน ระหว่าง การเสนอราคา และหลังการทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง

2.3 ยินยอมและอำนวยความสะดวกให้ผู้สังเกตการณ์ตามข้อตกลงฯ นี้ เข้าร่วมสังเกตการณ์และตรวจสอบโครงการได้ในขั้นตอนต่างๆ เช่นเดียวกับหน่วยงานเจ้าของโครงการ รวมถึง การตรวจรับงานและการจัดทำบัญชีแสดงรายการรับจ่ายของโครงการ

2.4 ผู้ทำสัญญาต้องรับผิดชอบการกระทำของผู้รับเหมาช่วงใดๆ ของตน (ถ้ามี) เสมือนเป็นการกระทำด้วยตนเองและต้องจัดการให้ผู้รับเหมาช่วงเหล่านั้นต้องมีหน้าที่ปฏิบัติเสมือนเป็นผู้ร่วมลงนามในสัญญา นี้

2.5 ในกรณีที่พบว่าผู้เสนอราคา/ผู้ทำสัญญาหรือตัวแทนรายใดมิได้ปฏิบัติตามข้อตกลงฯ หรือได้กระทำการใดๆ ที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงฯ กำหนด หรือพบเห็นพฤติกรรมที่สื่อไปในทางทุจริตหรืออาจนำไปสู่การทุจริตได้

ให้แจ้งหน่วยงานภาครัฐเจ้าของโครงการ นอกจากนี้อาจแจ้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณา เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

3. ผู้สังเกตการณ์ (Observer)

ผู้สังเกตการณ์ที่มีความเป็นอิสระ มีความเป็นกลาง มีคุณธรรม และมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพเฉพาะในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับโครงการข้างต้น เป็นเสมือนกลไกสำคัญในการร่วมป้องกันและต่อต้านทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้การดำเนินโครงการดังกล่าวในขั้นตอนต่างๆ ปลอดภัยจากการทุจริต หรือการกระทำโดยมิชอบทั้งปวง จึงขอให้คำนึงสัญญาในการปฏิบัติตามข้อตกลงคุณธรรมไว้ ดังต่อไปนี้

- 3.1 เข้าร่วมสังเกตการณ์ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตลอดระยะเวลาของโครงการและทุกขั้นตอนของการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งรวมถึง (1) การกำหนดราคากลาง หรือการเปิดเผยราคากลาง (2) การจัดทำร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) (3) การตรวจสอบคุณสมบัติผู้เสนอราคา หรือทุกขั้นตอนของการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง (4) การตรวจรับงานตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง
- 3.2 ปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระ ซื่อสัตย์และเป็นกลาง ให้การสนับสนุนด้านความรู้ที่เป็นประโยชน์ แสดงความคิดเห็นโดยไม่มีสิทธิออกเสียงหรือร่วมลงมติ หรือการกระทำการอันเป็นเหตุในการขัดขวางกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง
- 3.3 มีสิทธิขอข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยทั้งหน่วยงานภาครัฐและผู้เข้าร่วมเสนอราคา/ผู้ทำสัญญาหรือตัวแทนรายใดจะต้องให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ทั้งนี้ ผู้สังเกตการณ์จะต้องรักษาข้อมูลและเอกสารเป็นความลับและไม่เปิดเผยความลับทางการค้าที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ
- 3.4 ให้ข้อมูล แจ้งเบาะแส ตรวจหาข้อผิดพลาดการรับจ่ายของโครงการ เพื่อสนับสนุนการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการรับจ่ายของโครงการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2554 มาตรา 103/7 วรรคสอง
- 3.5 จัดทำรายงานผลการสังเกตการณ์ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต และรายงานต่อสาธารณะ
- 3.6 ในกรณีที่พบว่า หน่วยงานภาครัฐ ผู้เข้าร่วมเสนอราคา/ผู้ทำสัญญา หรือตัวแทนรายใดมิได้ปฏิบัติตามข้อตกลงฯ หรือได้กระทำการใดๆ ที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงฯ กำหนด หรือพบเห็นพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต หรืออาจนำไปสู่การทุจริตได้จะต้องรีบแจ้งหน่วยงานเจ้าของโครงการทราบ เพื่อให้มีการชี้แจงหรือแก้ไขในระยะเวลาที่กำหนด หากหน่วยงานดังกล่าวไม่ชี้แจง หรือแก้ไข ให้ผู้สังเกตการณ์รายงานคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริตทันที เพื่อดำเนินการรายงานข้อมูลสู่สาธารณะ และผู้สังเกตการณ์อาจแจ้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณา เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

บทลงโทษ

ในกรณีที่ผู้ลงนามฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงฯ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ลงนาม.....

(.....)

ผู้อำนวยการยาสูบ

วันที่.....

ลงนาม

(ผู้เสนอราคาที่มีอำนาจลงนาม)

ชื่อ.....

ตำแหน่ง

หน่วยงาน.....

วันที่.....

ลงนาม..... (ผู้สังเกตการณ์)

(.....)

วันที่.....

ลงนาม..... (ผู้สังเกตการณ์)

(.....)

วันที่.....

ลงนาม..... (ผู้สังเกตการณ์)

(.....)

วันที่.....

ลงนาม..... (ผู้สังเกตการณ์)

(.....)

วันที่.....

ลงนาม..... (ผู้สังเกตการณ์)

(.....)

วันที่.....

๖.๘ การถอดบทเรียนแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตหน่วยงานภาครัฐ

การถอดบทเรียนจากแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานที่ได้จัดส่งให้สำนักงาน ป.ป.ท. ในปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นกรณีศึกษาในประเด็นที่ยังพบว่าเป็นจุดอ่อน เพื่อนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการใช้เป็นเครื่องมือหรือมาตรการภายในของหน่วยงานในการป้องกันและลดโอกาสการทุจริตต่อไป

จุดอ่อน	ผลกระทบ
การนำปัญหาการบริหารงานมาเป็นความเสี่ยง	ทำให้การกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงไม่ตรงจุด ไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับประเด็นความเสี่ยง
ระบุเหตุการณ์ที่ไม่ Point Focus ถึงจุดที่คาดว่าจะมีความเสี่ยง	
ระบุเหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริตของประชาชน ผู้รับจ้าง ผู้ขอรับบริการ	
ระดับความเสี่ยงการทุจริต บางหน่วยประเมิน ระดับต่ำทุกขั้นตอน	
กรณีตัวอย่าง ที่มีจุดอ่อน	
การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
การจัดทำราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง	- กำกับให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง - จัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง - เชิญบุคคลภายนอกมาเป็นกรรมการ
ผู้รับจ้างไม่ดำเนินการก่อสร้างตามรูปแบบรายการ	- จัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง - เชิญบุคคลภายนอกมาร่วมประชุมเป็นประจำทุกเดือน
ผู้เสนอราคาสมยอมกัน	- กำหนดรายละเอียด ขั้นตอน และหลักเกณฑ์อย่างชัดเจนในเอกสารประกวดราคา
การจัดทำร่างขอบเขตของงาน คุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต คือ ๑) ยังไม่เคยมีความเสี่ยงด้านนี้แต่มีโอกาที่จะเกิดความเสี่ยงในกระบวนการจัดทำคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ เช่น การกำหนดที่มีลักษณะกีดกันหรือไม่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขัน ๒) ข้าราชการคุณภาพไม่ตรงตามมาตรฐาน/ปริมาณไม่ตรงตามกำหนด ๓) รายการอาหารดิบ/คุณภาพอาหารดิบที่ได้รับไม่ตรงตามคุณลักษณะ ที่กำหนดไว้	-นำคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุและร่างขอบเขตของงาน(TOR) ของหน่วยงานที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างแล้วเสร็จมาเป็นตัวอย่างและแนวทาง -ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

การเอื้อประโยชน์ ต่อพวกพ้อง คือ เอื้อผลประโยชน์ให้กับพวกพ้อง ทำให้การใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปโดยไม่สุจริตก่อให้เกิดผลเสียต่อหน่วยงาน	- ปลุกฝังจิตสำนึกในการให้บริการด้วยความเสมอภาค และเท่าเทียมและจัดอบรมเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน - ควบคุมกำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่ และบุคลากร ปฏิบัติตามคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อน - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกาดำเนินการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้ครอบคลุมและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น เพื่อร่วมสร้างแนวทางและมาตรการในดำเนินการสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรรังเกียจการทุจริตทุกรูปแบบ
จุดอ่อน	ผลกระทบ
การตรวจสอบหลักฐานประกอบการยื่นขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลงอาคาร ของเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่อง - ความเสี่ยงการทุจริตจากภาระงานด้วยการพิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคาร ดัดแปลง รื้อถอน ต่ออายุใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต การอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การโอนใบอนุญาต การออกใบรับรอง และการออกใบแทนตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของฝ่ายโยธาแผนผังกระบวนการงาน และขั้นตอนการ ปฏิบัติงาน - กำหนดขั้นตอน ระยะเวลากำหนดเสร็จ การขออนุมัติ อนุญาตตามคู่มือพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ
การรับคำขอและตรวจเอกสาร - มีการเรียกเอกสารมากเกินไปที่ระบุไว้ในคู่มือประชาชน อาจเป็นช่องทางในการต่อรองเรียกรับผลประโยชน์	กำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจสอบเอกสารและเรียกเอกสารตามที่ระบุไว้ในคู่มือประชาชนเท่านั้น
การตรวจสอบเอกสารการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ - เอกสารที่ใช้ประกอบคำขออนุญาตฯ อาจไม่ครบถ้วน	มีการกำชับพัฒนาให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเป็นการดำเนินงานในรูปแบบ “พี่สอนน้อง” เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมาจากรุ่นสู่รุ่น

๖.๙ ตัวอย่าง และกรณีศึกษาความเสี่ยงการทุจริต

โครงการก่อสร้างถนนและท่อระบายน้ำ

- การจัดจ้างเกี่ยวกับงานก่อสร้างและระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น สร้างถนนทำท่อระบายน้ำ อาจจะมีการคิดราคาซ่อนไว้ให้กับผู้รับจ้างบางราย ไว้ใน ปร.๔ (แบบประมาณราคากลาง) บางรายการ ต่อมาจะมีการประกาศขายแบบ แล้วจะมาเจรจากันโดยผู้รับเหมาด้วยกันหรือกับเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของหน่วยงานด้วยว่ามีการตกลงจ่ายที่ เปอร์เซ็นต์ และให้แก่ผู้ควบคุมงาน เปอร์เซ็นต์ ถ้าเจรจากตกลงกันได้แล้วก็จะสรุปว่าจะให้ผู้รับเหมารายใดเป็นผู้ได้งาน โดยอาจมีการจ่ายเงินค่าตอบแทนให้กับผู้มาซื้อแบบรายอื่น ๆ ที่ตกลงว่าจะไม่เข้ามารับงาน ซึ่งผู้รับเหมาจะทำการยื่นราคาสูงกว่าราคากลางที่กำหนดไว้บางรายก็ไม่ยื่นซองประกวดราคา เมื่อเปิดซองก็จะได้ผู้รับเหมาที่ตกลงกันไว้แล้ว ผู้รับเหมาจะเข้ามาดำเนินการก่อสร้างโครงการ กรณีที่สัญญาระบุการแบ่งงวดงานไว้ ๒ งวด เมื่อส่งงานงวดที่ ๑ ก็จะมีการจ่ายเปอร์เซ็นต์ให้ครึ่งหนึ่งตามที่ตกลงกันไว้ แล้วแบ่งจ่ายให้ผู้ควบคุมงาน เปอร์เซ็นต์ ลักษณะนี้อาจจะทำงานบางอย่างผู้รับจ้างอาจจะทำไม่ตรงตามมาตรฐาน ตัวอย่างรูปแบบความเสี่ยงการทุจริต เช่น
- งานก่อสร้างวางท่อระบายน้ำเช่นจะต้องทำการกดเข็มเหล็กกลวงความยาว ๒ เมตร ทุกระยะ ๑ เมตรแล้วนำทรายหยาบรองพื้นหนา ๑๐ เซนติเมตร เทคอนกรีตหยาบหนา ๑๐ เซนติเมตร เพื่อรองรับท่อระบายน้ำ ผู้รับเหมาบางรายไม่มีการกดเข็ม หรืออาจใช้เข็มที่มีความยาว ๑ เมตร แล้วเอาทรายลงโดยไม่มีการเทคอนกรีตหยาบรองพื้นโดยที่ผู้ควบคุมงานบางรายอาจเผลอให้แก่ผู้รับเหมา
- งานก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กแบบแปลนจะกำหนดให้มีการบดอัดให้แน่นเพื่อป้องกันพื้นทรุดแล้วมีผลทดสอบตามที่ผู้ออกแบบได้กำหนดไว้ ผู้รับเหมาส่วนมากจะไม่มีการบดอัดจริงตามแบบ โดยจะมีการทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้สถาบันหรือหน่วยงานราชการมาทำการทดสอบพอเป็นพิธี แล้วทำผลการทดสอบขึ้นมา ส่งมาให้ทางหน่วยงานที่จ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับสัญญาตามแบบแปลนที่ระบุเอาไว้ เมื่อได้ผลการทดสอบที่ระบุว่าได้ค่าความหนาแน่นตามแบบที่ระบุ ก็จะมีการปรับทรายรองพื้นเข้าแบบข้างเทคอนกรีตจนแล้วเสร็จ จะต้องมีการบ่มน้ำเพื่อไม่ให้คอนกรีตสูญเสียไปตามมาตรฐานทางด้านวิศวกรรม พื้นคอนกรีตส่วนมากเมื่อเทแล้วจะไม่มีการบ่มน้ำซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ถนนทรุดคอนกรีตแตกร้าว เนื่องจากพื้นบดอัดไม่แน่น และคอนกรีตมีการสูญเสีย น้ำ เนื่องจากไม่ได้บ่มคอนกรีตด้วยน้ำตามมาตรฐานทางวิศวกรรม

โครงการก่อสร้างประปาหมู่บ้าน

- ราคากลางอาจแพงกว่าความเป็นจริง
- การก่อสร้างอาจไม่เป็นไปตามแบบ สร้างเสร็จใช้งานไม่ได้
- ถังเก็บน้ำอาจจะไม่สามารถเก็บน้ำไม่สามารถส่งไปบ้านเรือนราษฎรบนพื้นที่สูงได้ เนื่องจากถังเก็บอยู่ในระดับต่ำกว่า ส่วนจุดสุดท้าย
- มีก่อสร้างบางจุดอาจนำหลักฐานจุดที่ดำเนินการมาเป็นหลักฐานเบิกจุดอื่นที่ไม่ได้ก่อสร้าง (วนเบิก)

โครงการขุดสระน้ำ ขุดคลอง ลอกคลอง ขุดบ่อบาดาล

- ดินอาจหาย ปริมาณดินที่ขุดอาจนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว
- มีการคำนวณงบประมาณ นำดินที่ขุดไปทิ้งแต่ไม่ระบุสถานที่ทิ้งให้ชัดเจน อาจทำให้งบประมาณส่วนนี้สูงเกินความจริง ความกว้าง ความลึก ความลาดชันของขอบสระอาจไม่เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญา

- การใช้ประโยชน์อาจไม่สามารถเก็บน้ำได้จริง (ได้ใช้เงินแต่ไม่ได้ใช้งาน)
- มีการดูทรายอาจมากกว่าตามที่ระบุไว้ในสัญญา
- อาจไม่มีของหรือมีแต่ไม่ครบ ชุดไม่ครบจำนวน หรือไม่มีการดำเนินการใด ๆ แต่นำหลักฐานของอีกแห่งหนึ่งมาประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณ
- อาจเลือกพื้นที่ผิดเป้าหมาย ไม่ใช่พื้นที่ราบต่ำ ขาดประสิทธิภาพเก็บกักน้ำ การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย พบว่า การคัดเลือกพื้นที่ก่อสร้างไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของโครงการ กล่าวคือ ไม่ใช่เป็นพื้นที่ราบต่ำ ขาดประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ พื้นที่เป็นดินทราย พื้นที่เกลือ ขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ คุณภาพน้ำไม่เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร หรือขนาดพื้นที่ขุดสระน้ำไม่เพียงพอตามเงื่อนไขของโครงการ

การใช้บัญชีพิบัติ

- การประกาศเขตภัยพิบัติอาจไม่ถูกต้อง ไม่มีภัยพิบัติเกิดขึ้นจริง มีเพียงเหตุฝนตกหรือน้ำท่วมปกติ และภาพถ่ายประกอบการขออนุมัติไม่ตรงกับพื้นที่จริง บางโครงการใช้ภาพซ้ำซ้อนกันมาขออนุมัติงบประมาณ
- อาจมีการกำหนดตัวคู่สัญญาและคู่เทียบไว้ล่วงหน้า
- การอนุมัติให้ความช่วยเหลืออาจไม่ถูกต้อง เช่น ถนนเสียหายเป็นหลุมเป็นบ่อ แต่ประเมินว่าเสียหายจนไม่สามารถสัญจรไปมาได้ และอนุมัติให้ซ่อมแซมถนนทั้งสาย
- การจัดซื้อจัดจ้างอาจไม่ถูกต้อง บางพื้นที่ผู้รับจ้างไม่มีอาชีพหรือศักยภาพเพียงพอที่จะรับว่าจ้าง บางรายเป็นลูกหลานของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ต้องนำแรงงานชาวบ้านมาช่วยปรับเกลี่ยถนน ไม่มีช่างควบคุมงาน บางโครงการผู้รับจ้างอาจเป็นลูกจ้างของหน่วยงานเอง
- การตรวจรับงานอาจไม่ถูกต้อง เช่น สัญญากำหนดให้ซ่อมแซมเป็นถนนลูกรังแต่ผู้รับจ้างนำหินคลุกมาลงแทน
- ภูเขาขี้อาจแพงเกินจริง สิ่งของในภูมิจุดหมายต่ำ ของไม่เหมาะสม เครื่องอุปโภคบริโภคหมดอายุ
- จัดซื้อจัดจ้าง ภูเขาขี้อาจไม่ครบ แต่เบิกครบ ทำใบเสร็จปลอม ร่วมมือกับผู้ประกอบการเขียนจำนวนเต็ม

โครงการสร้างฝายชะลอน้ำ

- จุดที่ทำการก่อสร้างอาจไม่ตรงตามที่กำหนด
- วัสดุอาจไม่ครบถ้วน ไม่ตรงตามมาตรฐาน วัสดุไม่ได้มาตรฐาน ราคาก่อสร้างไม่เป็นไปตามมาตรฐาน
- การจัดเรียงกระสอบอาจไม่เป็นไปตามแบบที่กำหนด
- ฝายที่สร้างแล้วเสร็จอาจใช้ไม่ได้จริง
- ฝายอาจหาย ไม่มีการสร้าง สร้างบางจุด ไม่สร้างบางจุด

โครงการระบบเครือข่ายไร้สายความเร็วสูง FREE WIFI - CCTV

- การกำหนดราคากลางอาจไม่สอดคล้องกับกับรายละเอียดและคุณลักษณะเฉพาะ
- ติดตั้งวงจรอาจซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น หรือซ้ำซ้อนกันเอง ติดตั้งไม่ครบ
- อุปกรณ์บำรุงต่าง ๆ อาจราคาแพงเกินความเป็นจริง เกินความจำเป็น หรือจำเป็นน้อย
- อาจไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือ ใช้ประโยชน์ไม่เต็มประสิทธิภาพ
- กล้องโทรทัศน์วงจรปิดแสดงภาพบนจอโทรทัศน์อาจไม่ชัดเช่นภาพมัว ไม่คมชัด กลางคืนภาพไม่ชัด เพราะไม่มีไฟฟาส่องสว่างเพียงพอ

ตัวอย่าง กรณีศึกษา

- การใช้จ่ายงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์สำหรับป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-๑๙ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แห่งหนึ่ง ใช้งบประมาณ ๑,๖๕๐,๐๐๐ บาท ซื้อเครื่องฟ่นละอองฝอยขนาดบรรจุน้ำยาฆ่าเชื้อ ๔ ลิตร จำนวน ๓๐ เครื่อง หรือราคาเครื่องละ ๕๕,๐๐๐ บาท จากบริษัทที่จดทะเบียนจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดหนึ่ง ซึ่งราคาอาจแพงเกินจริง เพราะในท้องตลาดเครื่องฟ่นละอองฝอยมีราคาเครื่องละ ๑๗,๐๐๐ – ๓๕,๐๐๐ บาทเท่านั้น
- การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือมีการดำเนินการหลังจากมีการตรวจรับงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว
- การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาโดยเพิ่มเติมงานจากแบบรูปรายการละเอียดตามสัญญา ที่เป็นการเพิ่มเติมงานก่อสร้าง ที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่เป็นงานก่อสร้างที่ไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กับงานก่อสร้างเดิมและไม่อยู่ภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ของสัญญาจ้างเดิม
- การกำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะของพัสดุที่เกี่ยวกับผู้ผลิตและได้รับอนุมัติจดทะเบียนผลิตภัณฑ์จากสำนักมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือได้รับการรับรองคุณภาพจากมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ISO หรือการระบุว่ามิตัวแทนจำหน่ายในประเทศไทย มีบริการหลังการขายและมีอะไหล่สำรอง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบจากสถาบันต่าง ๆ ทำให้มีผู้ประกอบการเพียงรายเดียวเป็นผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาตามประกาศ ทำให้เป็นการกีดกันหรือไม่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม หรือเป็นการล่อลวงเปิดต้องการสินค้าจากต่างประเทศเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการบางราย
- ราคาผลงานก่อสร้าง
 ๑. ไม่ใช้ราคามาตรฐานที่สำนักงบประมาณหรือหน่วยงานกลางอื่นกำหนด แต่ มีการสืบราคาจากผู้มีอาชีพแทน
 ๒. ไม่มีการถอดแบบจริง/ปริมาณงานไม่ถูกต้อง
 ๓. ไม่ใช้ราคาวัสดุของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์หรือสำนักงานพาณิชย์จังหวัด
 ๔. ไม่มีหลักฐานการสืบราคา (กรณีไม่มีในราคาที่กระทรวงพาณิชย์ประกาศ)
- ข้อสังเกตการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรณีการจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์ป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือ โควิด ๑๙
 ๑. ราคาจัดซื้อสูงเกินจริงเมื่อเทียบกับราคาหรือคุณสมบัติของพัสดุในสถานการณ์ขณะนั้น
 ๒. ไม่ปรากฏหลักฐานการสืบราคาให้ตรวจสอบ
 ๓. ร้านคู่เทียบยืนยันว่าไม่ได้เป็นผู้เสนอราคาตามเอกสารจัดซื้อจัดจ้าง
 ๔. นำพัสดุนั้นใหม่มาสืบเปลี่ยนกับที่ได้ตรวจรับไปแล้ว
 ๕. ยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างในราคาที่ผ่านมาการต่อรองแล้วและไปจัดซื้อใหม่ในราคาที่สูงกว่าเดิม
 ๖. ผู้รับจ้างและคู่เทียบไม่ใช่ผู้ประกอบการที่มีอาชีพขายหรือรับจ้างโดยตรง
 ๗. จัดซื้อกับผู้ประกอบการต่างท้องที่ ทั้ง ๆ ที่ราคาสูงกว่าผู้ประกอบการในท้องที่
 ๘. จัดซื้อเกินวงเงินที่มีอำนาจอนุมัติ
 ๙. จัดซื้อในปริมาณที่มากเกินความจำเป็น
 ๑๐. มีชื่อร้านคู่เทียบเพื่อสืบราคา แต่ไม่มีราคาในการนำเสนอ
 ๑๑. คู่สัญญาและคู่เทียบมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน

๑๒. เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้จัดหาสินค้าเอง โดยจ่ายเงินให้กับบริษัท/ร้านค้า เพื่อขอนำซื้อบริษัท/ร้านค้านั้นมาเป็นคู่สัญญาแทนตน
๑๓. คณะกรรมการตรวจรับ ไม่ได้ทำการตรวจรับจริง แต่มีเจ้าหน้าที่นำเอกสารการตรวจรับมาให้ลงลายมือชื่อ
๑๔. มีการซื้อขายกับรัฐวิสาหกิจบางแห่งที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางจัดหาสินค้า ทั้งที่หน่วยงานดังกล่าวไม่มีวัตถุประสงค์ในการขายสินค้าประเภทที่มีการจัดซื้อ เพื่อหลีกเลี่ยงการสืบราคา
๑๕. ผู้บริหารท้องถิ่น มีการจ่ายเงินค่าซื้อพัสดุอุปกรณ์ป้องกันโควิด โดยส่งจ่ายเป็นเช็คบัญชีตนเอง

๖.๑๐ ความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต ซึ่งต้องมีการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด

(ข้อมูลจากคู่มือพิชิตความเสี่ยงต่อการทุจริต ของ UNDP นำมาเป็นตัวอย่างบางส่วน)

ระยะก่อนประมูล

- บรรจुरายการที่ไม่จำเป็นไว้ในแผนการจัดซื้อจัดจ้าง
- ใช้วิธีการอื่นนอกเหนือจากการเปิดประกวดราคาโดยไม่มีเหตุผลที่สมควร
- การแก้ไขสัญญาบางอย่างทำให้ได้ประโยชน์จากการแข่งขันหรือจากการที่ควรจัดซื้อสินค้าแยก (เช่น กิจกรรมเพิ่มเติมซึ่งไม่เข้าลักษณะที่ควรเป็นส่วนต่อของสัญญาที่มีอยู่)
- การแยกสัญญา แบ่งรายการจัดซื้อออกเป็นหน่วยย่อยทั้งที่ควรจัดซื้อร่วมกัน
- การเขียนคุณสมบัติเฉพาะเพื่อเอื้อประโยชน์บางบริษัทอย่างใกล้ชิด คุณสมบัติที่คลุมเครือกำกวม ไม่สมบูรณ์
- การเขียนคุณสมบัติเฉพาะกำหนดให้ใช้สินค้าบางยี่ห้อโดยไม่ได้ระบุว่า “หรือเทียบเท่า”

ระหว่างการประมูล

- เจ้าหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างให้ข้อมูลภายในแก่ผู้ประมูลที่ตนสนับสนุน
- ข้อมูลความลับรั่วไหล เช่น ข้อมูลประมาณการต้นทุน
- การตัดผู้ประมูลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมออกโดยมิชอบ
- การยื่นซองประมูลเป็นส่วนที่อ่อนไหวซึ่งอาจมีการรับซองประมูลที่ยื่นช้า
- เอาสิ่งของที่อยู่ในซองออกเพื่อให้ผู้เข้าประมูลขาดคุณสมบัติ
- การเปิดซองประมูล เกณฑ์การประเมินที่นำมาใช้แตกต่างจากที่อยู่ในเอกสารการประมูล
- จัดทำเกณฑ์ย่อยหรือขั้นตอนการประเมินที่ไม่เหมาะสมหรือโดยพลการขณะที่ประเมิน ซึ่งแตกต่างจากเอกสารการประมูลที่เผยแพร่
- ปฏิเสธของประมูลโดยอ้างว่าขาดองค์ประกอบเช่น ไม่มีแคตตาล็อก หรือแผ่นพับสำหรับสินค้าที่เสนอ
- คณะกรรมการประเมินสร้างวิธีการประเมินขึ้นมาเองซึ่งแตกต่างจากเอกสารการประมูลที่เผยแพร่

ระยะหลังการประมูล

- มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขสัญญาบางอย่างทำให้มีเวลามากขึ้น
- มีการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทน หรืองานก่อสร้างไม่ได้มาตรฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในสัญญา

รายนามคณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายประยงค์ ปรียาจิตต์	อดีตเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.
๒. นายภูมิวิศาล เกษมสุข	เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.
๓. นายพุฒิพงษ์ เลิศสถิตย์	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.
๔. นายกฤษณ์ กระแสเวส	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.
๕. นายเอกชัย เกษมสุขธวัช	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.
๖. นางฉวีวรรณ นิลวงศ์	พนักงานราชการ กลุ่มงานเชี่ยวชาญเฉพาะ
๗. พันตำรวจโทสิริพงษ์ ศรีตุลา	ผู้อำนวยการกองปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ๒ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการกองบริหารความเสี่ยงและสกัดกั้นการทุจริตในภาครัฐ

คณะผู้จัดทำ

๑. นางสาวรัญญา ชวศุภกุล	รองผู้อำนวยการกองบริหารความเสี่ยงและสกัดกั้น
การทุจริตในภาครัฐ
๒. นางสาวบุศรากร เพชรศิริโกศล	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
๓. นางสาวไหม่ วงศ์สร้างทรัพย์	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
๔. นายกฤษณ์ ธวัชชัยวิสุทธิ	นักสืบสวนสอบสวนปฏิบัติการ

กองบริหารความเสี่ยงและสกัดกั้นการทุจริตในภาครัฐ
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
(สำนักงาน ป.ป.ท.)

๙๙ หมู่ ๕ อาคารซอฟต์แวร์ ปาร์ค ถนนแจ้งวัฒนะ
ตำบลคลองเตลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๖๐
โทร. ๐๒-๕๐๒-๖๖๗๐-๘๐ ต่อ ๔๔๔๕
<http://pacc.go.th>
http://risk_pacc.go.th
E-Mail : risk_29@pacc.go.th

Corruption Risk Assessment 2024